

U N I V E R Z I T A K A R L O V A V P R A Z E
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

„Nikdo nemá zdání, co je skautování...“
VÝCHOVA SVĚTLUŠEK A VLČAT –
zaměřeno na skautské středisko „Čejka“ ve Veselí nad Moravou

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor:	Magdaléna Bílková
Katedra:	Sociálně pedagogická
Vedoucí práce:	Mgr. Josef Bernard
Studijní program:	B7502 Sociální práce
Studijní obor:	Pastorační a sociální práce
Přidělovaný akademický titul:	Bc.
Rok odevzdání:	2007

Prohlášení:

- 1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „*Nikdo nemá zdání co je skautování...*“ VÝCHOVA SVĚTLUŠEK A VLČAT - zaměřeno na skautské středisko „Čejka“ ve Veselí nad Moravou napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.**
- 2. Souhlasím s tím, aby byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.**

V Praze dne 8. 6. 2007

Magdaléna Bílková

Děkuji Josefu Bernardovi za vstřícný přístup, podnětné konzultace a metodické rady, které mi poskytl jako vedoucí mé bakalářské práce.

ANOTACE

„Nikdo nemá zdání co je skautování...“

VÝCHOVA SVĚTLUŠEK A VLČAT - zaměřeno na skautské středisko „Čejka“ ve Veselí nad Moravou

Tato bakalářská práce je zaměřena na výchovu dětí mladšího školního věku – světlušek a vlčat v organizaci zvané „Junák – Svaz skautů a skautek ČR“.

Práce se předně zabývá myšlenkovými základy, principy, cíli, výchovnou náplní a metodou výchovy dětí v této organizaci. Soustředí se na výchovu dětí ve volném čase a zkoumá zvláštnosti výchovy v rámci skautingu. Porovnává Skauting s dalšími aktivitami, které může dítě mimo vyučování navštěvovat.

Součástí této práce je metodologický výzkum provedený pomocí dotazníku. Jeho hlavním cílem bylo zjistit postavení skautingu v rámci jiných volnočasových aktivit. Výzkum byl zaměřen na rodiče vlčat a světlušek ze skautského střediska „Čejka“ ve Veselí nad Moravou.

Z výzkumu vyplynulo, že v porovnání s jinými kroužky rozvíjí dítě nejkompexněji právě skauting. Při výchově mimo vyučování však nemůže nahradit jiné kroužky, které kvalitněji rozvíjí jednu složku osobnosti dítěte.

Poměrně nízká návratnost dotazníku – pouze 55%, nemohla zajistit potřebné množství respondentů. Z tohoto hlediska se nedá hovořit o statistické významnosti výzkumu.

Přesto má skauting i ve dvacátém prvním století své nezastupitelné místo mezi volnočasovými aktivitami pro děti a mládež.

ANNOTATION

EDUCATION OF BROWNIES AND CUB SCOUTS

A Focus on the Scout centre "Čejka" in Veselí nad Moravou

This bachelor thesis is dealing with education of children who are in the first grade of the basic school (7, 8, 9, and 10 years of age), namely with the education of the brownies and cub scouts in the "Junák - Association of Scouts and Guides of the Czech Republic".

The thesis describes the intellectual background, principles, aims, educational system and methods used in the above mentioned organization. The thesis also deals with the general problems of free-time education and shows specific approaches applied within the scout movement, namely it compares the activities done within the scout organization with other free-time activities available to children.

An important part of the thesis is a methodological research based on the questionnaires. Its main target was to analyze the position of scouting among different free-time activities. The research was aimed at the parents of brownies and cub scouts from the scout centre "Čejka" in Veselí nad Moravou.

The research showed that among all free-time activities, scouting is the activity which develops a child in the most complex way. However, it cannot compete with the specialized children clubs which are focused on the development of a particular ability.

Unfortunately, this conclusion does not have the statistical importance - due to the low return of the questionnaires (only 55%). Nevertheless, the thesis proves the crucial importance of the scouting movement among the other free-time activities for children.

Brownies – světlušky, dívky mladšího školního věku

Education – výchova

Free – time education – volnočasové aktivity

methodological research – metodologický výzkum

statistic importance – statistická významnost

OBSAH

OBSAH	6
ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
I.1. Kapitola - Skauting	8
I.1.1 Poslání skautingu	8
I.1.2 Myšlenkové základy skautingu	9
I.1.3 Skautské principy	9
I.2. Kapitola - Historická východiska skautské výchovy	11
I.2.1 Světový skauting	11
I.2.2 Český skauting	13
I.3. Kapitola - Výchova ve volném čase	15
I.3.1. Výchova a volný čas	15
I.3.2 Výchova mimo vyučování a její funkce	17
I.3.3 Přehled mimo školních zařízení pro děti mladšího školního věku	18
I.4. Kapitola - Skautská výchova a její metoda	20
I.4.1 Základní znaky skautské výchovy	20
I.4.2 Prvky skautské výchovné metody	21
I.4.3 Charakteristika věkových stupňů skautské výchovy	26
I.5. Kapitola - Metodika výchovy světlušek a vlčat – práce s družinou	32
I.5.1. Tvorba družinového programu	32
I.5.2. Průběh družinové schůzky	33
I.5.3 Motivace – odměny a tresty	34
II. PRAKTICKÁ ČÁST	36
II.1. Kapitola - Výzkumná metoda	36
II.1.1 Popis zvolené metody, a její úskalí	36
II.1.2 Záměr, cíl dotazníku	36
II.1.3 Respondenti	37
II.1.4 Časové rozmezí a postup výzkumu	38
II.2. Kapitola - Vyhodnocení dotazníku	39
II.2.1 Skauting versus ostatní volnočasové aktivity	39
II.2.2 Vztah respondentů ke skautingu	46
II.2.3 Veselské skautské středisko	48
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
SEZNAM PŘÍLOH	56

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám výchovou světlušek a vlčat. Toto téma jsem si zvolila proto, že jsem již od roku 1992 členkou skautského střediska ve Veselí nad Moravou. Jako malá holka jsem byla i já nejprve členkou roje světlušek, oddílu skautek a kmene roverů a rangers. Dnes zde působím jako vedoucí světlušek, proto je mi skautská výchova velmi blízká. Ve své práci bych se chtěla zabývat skautskou výchovou, chci však ukázat její postavení v rámci jiných mimoškolních aktivit, které mohou děti mladšího školního věku – světlušky a vlčata ve Veselí nad Moravou navštěvovat. Cílem mé práce je zjistit, zda má skautská výchova dnešnímu dítěti stále ještě co nabídnout, zda je pro dítě navštěvování skautu přínosným a smysluplným využíváním volného času.

Má práce obsahuje dvě části. Část teoretickou a praktickou.

V teoretické části se zaměřuji na skauting a volnočasové aktivity. První kapitola představuje organizaci Junák – Svaz skautů a skautek, popisuje její poslání, principy a myšlenkové základy. Na tuto kapitolu naváže kapitola číslo dvě, která popisuje historické souvislosti, z kterých skautská výchova vychází. Následující kapitola číslo tři se zaměřuje na volný čas dětí, na způsob jeho trávení a na výchovu mimo vyučování. Představí zařízení, která může dítě navštěvovat, a ke kterým je zařazen i skauting. Kapitola číslo čtyři se hlouběji zabývá skautskou výchovou, popisuje její základní znaky, prvky její výchovné metody a charakterizuje stupně skautské výchovy v souvislosti s věkem dítěte. Poslední kapitola teoretické části popisuje tvorbu a průběh skautské družinové schůzky a krátce mluví o motivaci.

Praktická část mé práce je zaměřena na výzkum, který byl proveden ve středisku „Čejka“ ve Veselí nad Moravou. Popíšu zvolenou výzkumnou metodu, provedu charakteristiku respondentů, časové rozmezí a cíl výzkumu. Hlavním cílem je zjištění názorů respondentů na skauting a jeho výchovného vlivu na jejich dítě. Nalézt odpověď na to jak rodiče hodnotí skauting v porovnání s jinými volnočasovými aktivitami, které jsou dětem k dispozici. Závěry, které z výzkumu vyplynou vyhodnotím v druhé kapitole praktické části.

I. TEORETICKÁ ČÁST

I.1.Kapitola - Skauting

I.1.1 Poslání skautingu

„Junák, svaz skautů a skautek České republiky, je dobrovolné nezávislé a nepolitické občanské sdružení – ve smyslu zákona 83/90 Sb., sdružující své členy a členky bez rozdílu národnosti, náboženského vyznání, politického přesvědčení, rasy nebo jiných rozdílů. Posláním Junáka je podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí, jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k sobě samým, bližním, vlasti, přírodě a celému lidskému společenství v souladu s principy a metodami, stanovenými zakladatelem skautského hnutí, lordem Robertem Baden Powellem.“ (Zajíc, 2000, s.47.)

Skautské hnutí je dnes největší mezinárodní organizací pro děti a mládež. Existuje ve 214 zemích světa a má více než 39 milionů členů. Ve všech zemích světa mají skauti stejné zákony. Výchovný systém se může v jednotlivých zemích nepatrně odlišovat, v závislosti na tom, k jakému skautskému proudu se ten či onem národ přiklání. (viz. kapitola č.2)

Skauting není jenom hnutí plné pravidel a pouček, ale nabízí také přátelství, romantiku, dobrodružství, seberealizaci. Dospělí a děti se ve skautském oddíle stávají partnery, komunikují spolu, překonávají překážky a vzájemně se od sebe učí.

Skauting je také život v přírodě a v souladu s přírodou. „Skaut“ znamená „stopař“. „Je to ten, kdo se umí dívat a vidět nesmírnou krásu přírody, která byla člověku dána, ale za kterou má rovněž zodpovědnost. Věřící skauti to vyjadřují takto: „Skauting znamená hledání Božích stop v přírodě“. Skaut je ten, kdo vidí, ctí a chrání hodnotu.“¹

Skaut je počestný výraz slova scout, Junák ²je název pro tutéž organizaci. Tento název vtiskl tomuto hnutí jeho zakladatel Antonín Benjamín Svojsík.

---

¹viz. <http://www.skaut.org/skauting.php> 1.11.2006, cit.

² Exkurs: junior, jinoch – junák je naše slovanské označení (viz. „Skautskou stezkou“, Základní příručka pro skauty a skautky, Tiskové distribuční centrum, PRAHA 2001. – elektronická verze.)

I.1.2 Myšlenkové základy skautingu

Skauting jako výchovné hnutí³ usiluje o všestranný rozvoj osobnosti. Přípravuje děti a mládež na zvládání složitých životních situací a úkolů. Skauting je určitým životním stylem, který se v jedinci vytváří po celý jeho život. Skauting člověka provází po celý jeho život v duchu skautské zásady „skautem jednou – skautem navždy“. (Břicháček, 1992, s.16.) Skauting je založen na třech obecných principech, které jsou společné všem skautům na celém světě, a které by měli všichni skauti respektovat.

Je to; Povinnost k Bohu, povinnost k bližnímu a povinnost k sobě. (Břicháček, 1992, s.18-20.)

Povinnost k Bohu můžeme chápat jako oddanost duchovním principům, věrnost náboženství a přijetí duchovních povinností, které náboženství vyjadřuje. Bůh zde není chápán jako jediný monoteistický Bůh, nýbrž jako určitá vyšší duchovní síla stojící nad člověkem.⁴ Skauting se snaží pomoci mladým lidem při hledání duchovních hodnot, které překračují materiální svět.

Povinnost k bližnímu – je to povinnost člověka ke společnosti v jejích různých podobách. Je zde snaha o rozvoj společnosti, ve které je respektována a uznávána lidská důstojnost jiných lidí a není poškozována příroda.⁵

V této povinnosti je též zahrnutá věrnost k vlasti i světové přátelství, porozumění a respekt. (Nagy, 1999, s.121)

Povinnost k sobě – není chápána jako sobecký postoj, nýbrž jako „odpovědnost za rozvoj sama sebe“. Předpokládá se, že je každý člověk odpovědný sám za sebe, za své jednání, chování. Člověk na sebe bere zodpovědnost za rozvoj svých vloh a schopností.

Tyto povinnosti tvoří duchovní základnu, jejichž další významnou nadstavbou je heslo, slib, zákon a příkaz.

I.1.3 Skautské principy

Skautské principy jsou nejsrozumitelněji vyjádřeny ve slibech, zákonech, příkazech a heslech. Ty jsou v jednotlivých věkových kategoriích odlišné. Skautský zákon je pro

---

³ Exkurs: slovo hnutí znamená organizovanou činnost zaměřenou k jistému cíli. Zahrnuje jak cíl, který má být dosažený, tak druh organizace k jeho zajištění.

⁴ Exkurs: skauting je určen pro všechny jedince bez rozdílu vyznání – tedy i vyznání nemonoteistická (hinduismus), a na vyznání neuznávající osobního boha (budhismus)

⁵ Exkurs: na cestě k vlastním zdrojům nesmí člověk použít takové prostředky, které by narušily rovnováhu a soulad v přírodě

každého skauta kodexem životního stylu. Skautský zákon není chápán jako zcela základní pilíř skautingu, ale jde spíše o výchovný nástroj. (Břicháček, 1992, s. 22) Můžeme ho chápat jako jakýsi praktický návod pro kvalitní život jednotlivce.

Zákon je neoddělitelně spojený se skautským slibem a svého naplnění dojde až po jeho složení. Slibem se jedinec zavazuje dodržovat skautský zákon a přijímá za toto rozhodnutí zodpovědnost. Složení slibu se odehrává slavnostní formou před skupinou ostatních členů skautského hnutí a to bez přinucení a ze své vlastní svobodné vůle. (Nagy, 1999, s.120-121; Břicháček, 1992, s.22) Příkaz a heslo ukazuje každému skautovi a skautce (dle jejich věku) směr, kterým se mají dát a způsob jakým se mají chovat.

V kapitole číslo jedna jsem popsala základní poslání skautského hnutí, jeho principy a myšlenkové základy. V další kapitole se zaměřím na to, jak tyto myšlenkové základy vznikaly a čím byly při svém vzniku ovlivněny.

I.2. Kapitola - Historická východiska skautské výchovy

I.2.1 Světový skauting

Skautská historie byla ovlivněna dvěma proudy v závislosti na dvou významných osobnostech, z nichž každá ovlivnila světový skauting jinak.

Americká větev - Ernest Thompson Seton (1860 – 1946) – původem angličan, vyrostl v Kanadě. V devatenácti letech začal studovat na Královské akademii v Londýně. Byl přírodovědec, zkušený lovec, spisovatel mnoha povídek o zvířatech – „dětích divočiny“ a malíř. Smysl života našel v soužití s divokou kanadskou přírodou.

V roce 1902 založil první kmen Woodcraft Indians (Zálesáčtí indiáni), kde použil vzor ušlechtilého indiána, velmi přitažlivého pro chlapce. Chlapci se učili znát přírodu, střílet z luku, plavat, nemluvit hrubě, nenadávat a různými hrami se zdokonalovali v tábornické praxi. Byli vychováni k pravdě, čestnosti, zdatnosti, pořádku a čistotě. Za vynikající činy získávali *orlí pera*.

Americká větev je spojena s výchovným úsilím myslitelů zdůrazňujících návrat člověka do přírody jako do vlastního domova. (Kolektiv historické komise, 2001, s. 7) Odtud pochází obliba totemů, indiánských jmen, kult táborového ohně aj.. Obsah Woodcraftu popsal Seton v mnoha knihách; např. „Dva divoši“, „Rolf zálesák“, „Kniha lesní moudrosti“, které odkazují ke světlu krásy, pravdy, síly a lásky.

Roku 1910, když se v USA objevil skauting spojil Seton své Indiány se skauty a stal se prvním náčelníkem skautů v USA. Po vstupu USA do světové války odešel od skautů a založil Woodcraft League of America.

Anglická větev - Robert Stephenson Smyth Baden-Powell (1857 – 1941) – v devatenácti letech složil zkoušky na vojenské akademii a byl přidělen k 13. jezdeckému pluku v indickém Lucknově. Při obraně Mafekingu použil hochů jako spoje při zásobování a sanitní službě. Baden – Powell si uvědomil, že se typický anglický chlapec nedokáže pohybovat v přírodě a nedokáže se o sebe postarat v obtížných podmínkách. Usoudil, že evropské děti potřebují výchovu v přírodě, v malých skupinkách, ve kterých se sami organizují. Zde vzniká první myšlenka družinové výchovy. Baden Powell se při své výchově opíral také o tradici britské demokracie, vyznačující se národní hrdostí, ochotou sloužit společnosti a opírající se o praktické pojetí anglikánského křesťanství, jehož směrnicí bylo „co nejvíce blaha, pro co nejvíc lidí“. (Břicháček, 2006, s. 7)

Roku 1907 poprvé tábořil s asi dvaceti chlapci na ostrově Brownsea u jihoanglického pobřeží. Zde se mezi chlapci objevuje *forma družin*. Tento rok je považován za zrod skautského hnutí a letos slaví stoleté výročí. Roku 1908 vydal příručku *Scouting for Boys*, v níž byla uvedena náplň začínajícího skautingu. Skautská idea je vyjádřena zákonem, heslem a slibem. Do roku 1912 byl skauting pouze pro chlapce.

Roku 1912 však vzniká v USA první dívčí organizace *Girl Scouts*, jejíž zakladatelkou je **Julliette Low**. Roku 1914 začala i výchova vlčat (chlapců) a skřítků (děvčat). (Břicháček, 2006, s. 9; viz. příloha č.1) Během roku 1917 dovršil R.Baden-Powell skautskou výchovu u mládeže starší sedmnácti let. Jejich hlavním programem a cílem byla služba. Chlapcům se začalo říkat Roveři (poutníci, tuláci) a dívkám Rangers. Od roku 1916 začala v dívčím skautingu působit manželka B-P. **Olave**. O dva roky později byla zvolena náčelní britských skautek. Roku 1930 byla zvolena světovou náčelní.

Od roku 1920 se koná každý čtvrtý rok Jamboree – hlučná slavnost; dříve se jí označovaly indiánské mírové hry. Na Jamboree se vždy sjíždí skauti a skautky z mnoha zemí celého světa na dobu deseti dnů. Roku 1933 se začal v Anglii rozvíjet program skauting pro handicapované.

Za druhé světové války padlo při plnění povinnosti ke své vlasti mnoho skautů. Roku 1940 již neexistovaly v mnoha zemích skautské organizace. Po válce ale opět dochází k postupnému rozvoji skautingu.

V 70. letech se zrodila řada skautských projektů v oblasti veřejně prospěšných činností (zalesňování, výuka negramotných, výchova k povolání atd.).

Celosvětově se skautky a skauti sdružují do tří světových skautských organizací;

World Association of Girl Guides and Girl Scouts (WAGGGS) – Světová asociace skautek, **World Organisation of the Scout Movement (WOSM)** – Světová organizace skautského hnutí, a **International Scout and Guide Fellowship (ISGF)** – Světová organizace dospělých skautů a skautek.

I.2.2 Český skauting

V předchozí kapitole jsem nastínila základní rysy světového skautingu, abychom si dokázali představit v jakých podmínkách vznikl a tak pochopili jeho základní principy při výchově.

Jak už jsem dříve upozornila, každé národní skautské hnutí má svá specifika. Stalo se to v závislosti na té či oné historické situaci, kterou daná země při zrodu Junáka procházela. Nejinak tomu bylo na začátku dvacátého století v naší zemi.

Zakladatel českého skautingu – *Antonín Benjamín Svojsík* – byl profesorem tělocviku na Žižkovské reálce. Byl členem Sokola. Provedl syntézu dvou větví – americké a anglické – a obohatil český skauting o spojení s moderními vědeckými poznatky⁶, kladl důraz na sociální citlivost a pomoc chudým. Příznačné pro české pojetí skautingu je jeho chápání jako celoživotní sebevýchovné úsilí, které nekončí dospělostí, ale naopak v každém věku má své zvláštní potřeby, možnosti a úkoly. (Břicháček, 2006, s. 8)

Historické rysy českého skautingu

Skauting prošel od roku 1911, kdy byl A. B. Svojsíkem, založen řadou proměn. Avšak nejdůležitější výchovné rysy přetrvaly i období zákazů činnosti a přetváření oddílů. (viz. příloha č.1)

Český skauting šel vždy svou vlastní cestou. Důležitým a příznivým rysem je charakter české krajiny. V české přírodě se vyskytují roviny, pahorkatiny, potoky, jezera, rozmanité druhy rostlin i živočichů. Nikde nemá mladý člověk takové vyžití jako na českých lukách a stráních. Pro skautování je dobré i to, že jen velmi málo chráněných krajinných oblastí je uzavřeno pro veřejnost, a tak se skaut může (na rozdíl od jiných západních zemí) realizovat prakticky všude.

Dalším důležitým rysem českého skautingu je charakter táborů. Letní skautské tábory se staly skautskou tradicí. K českému stylu patří stany s podsadami pro dvě osoby, teepee po vzoru Setona a schopnost skautských vůdců řídit tábor výchovně i organizačně. Pro dnešní děti je skautský tábor něčím novým, neznámým a dobrodružným. Světluška či vlče je mnohdy poprvé čtrnáct dnů samo bez rodičů. Učí se samostatně myslet, jednat a rozhodovat. Přínos tábora není jen v psychické oblasti. Dítě se rozvíjí také po fyzické a praktické stránce. Průběhem tábora se vine celotáborová hra, která je vždy na určité

---

⁶ Exkurs: při psaní stěžejního díla *Základy Junáctví* spolupracoval s řadou představitelů tehdejší české vědy a kultury. Snažil se vystihnout ducha skautů tak, aby odpovídal naší národní povaze a životním potřebám.

téma. V jednotlivých etapách této hry děti rozvíjí své dovednosti, učí se péči o sebe sama. Vše je formou hry, která je pro děti přístupná. ⁷ (Břicháček, 1992, s. 35)

Český skauting byl od dob svého vzniku (s ohledem na historické souvislosti) třikrát zrušen a obnoven. Mnoho skautských činovníků bylo perzekuováno a někteří byli za svou činnost vězněni. (viz. příloha č.1)

Dále se zde rozvíjí trend dlouhodobé činnosti oddílů. Oddíly již nejsou pouze pro děti, ale nabízí program pro dospívající, dospělé a lidi na vrcholku svých produktivních sil. U dospělých přetrvává pocit sounáležitosti a snaží se žít i v dospělosti v duchu skautských ideálů. Právě díky této skutečnosti se skauting stává „životním stylem“. Jde o snahu člověka mít kolem sebe i v dospělosti skupinu přátel, kteří vyznávají stejné hodnoty a zaujímají stejné postoje.

---

⁷ Exkurs: velká zásluha v této oblasti je připisována Jaroslavu Foglarovi – Jestřábovi, který svými „Foglarovkami“ inspiroval řadu skautů.

I.3. Kapitola - Výchova ve volném čase

Kapitola číslo tři se zabývá výchovou ve volném čase. Je to proto, že se skautská výchova odehrává mimo vyučování, v čase, který má dítě vyhrazeno jen pro sebe – v jeho volném čase. Nemůžeme si dost dobře uvědomit význam skautské výchovy bez toho, aniž bychom nevěděli co pro dítě znamená jeho volný čas a jaký význam má při formování jedince.

V této kapitole nejprve vysvětlím pojem výchova a volný čas. Dále se zaměřím na to jakou roli hraje volný čas při výchově dítěte. V dalším oddíle kapitoly představím zařízení, která může dítě ve svém volném čase navštěvovat.

I.3.1. Výchova a volný čas

„Výchova je záměrné, více či méně systematické rozvíjení citových a rozumových schopností člověka, utváření jeho postojů, způsobů chování v souladu s cíli dané skupiny, kultury apod. (Hartl, Hartlová, 2000)

Výchova není jen jednostranné působení vychovatele na vychovávaného, nýbrž vždy vzájemným působením. Výchova dítěte se uskutečňuje vždy, všude, za všech okolností a v každém věku (Růžička, Břicháček, 2000, s.7). Klíčovou roli při výchově hraje rodina jako primární sociální skupina se svými bohatými a intimními citovými vztahy. U dětí se výchova uskutečňuje také mimo školní vyučování ve volném čase.

„Volný čas je možno chápat jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001; Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s.13.) Je to doba, kdy si jedinec může své činnosti svobodně vybrat, dělá je dobrovolně a rád, přináší mu pocit uspokojení a uvolnění. (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s.13.)

Všichni lidé mají právo na svůj volný čas. Právo na volný čas dětí je zahrnuto také v Úmluvě o právech dítěte. Zde je uvedeno: „Dítě má právo na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti.“

Ve volném čase se děti věnují činnostem, které je baví, obohacují a přináší jim radost. Mezi tyto činnosti můžeme zahrnout odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání.⁸ Na rozdíl od dospělých nezahrnuje dítě do svého volného

---

⁸ Exkurs: Do volného času nepatří činnosti, které člověk musí vykonávat (např. sebe-obslužné činnosti), aby zabezpečil své biologické potřeby. I když i z těchto činností si člověk může vytvořit svého koníčka. (např. příprava jídla) (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002)

času dobu, kterou stráví přípravou na vyučování, pomocí v domácnosti, péčí o svůj zevnějšek atd. Přesto mají děti relativně velké množství volného času. To jak jej tráví má nezanedbatelný vliv na jejich osobnostní růst. V dnešní době je pro dítě těžké vybrat si z pestré nabídky zájmových činností. Děti se v nich nedovedou orientovat, potřebují citlivé vedení. Podmínkou účinnosti je, aby vedení bylo nenásilné, nabízené činnosti byly pestré a účast na nich dobrovolná.

Společnost by se měla zajímat o to jak lidé, ale hlavně děti tráví svůj volný čas. Největší vliv na to jak dítě tráví své volno má přirozeně rodina. Pokud jsou sami rodiče či sourozenci schopni aktivně trávit svůj volný čas (sportovní činnosti, jazykové kroužky atd.) je i dítě motivováno k této formě trávení volného času. Pokud však rodina neplní svou základní funkci, nemá dostatek času, či materiálního zabezpečení není schopna zabezpečit výchovu dítěte ve volném čase. Avšak ani při sebelepší péči nedokáže rodina uspokojit přirozenou potřebu dětí a mládeže sdružovat se ve skupinách. (Kupka, 2005 s.7) Zde by pak měly nastupovat kvalitní volnočasové aktivity, které by tuto absenci nahradily (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s.14.). Zkušenosti také potvrdily, že výchova dětí ve volném čase má hlavně preventivní význam. Ukazují, že prevence je podstatně účinnější a levnější než náprava chyb a převýchova.

Na to jak lidé tráví svůj volný je možné se dívat z různých hledisek. Je to např. hledisko ekonomické, kdy se z volného času stalo výrazné tržní odvětví (kolik svých prostředků investují lidé do volného času svědčí i o úrovni společnosti). Lidé si více uvědomují, že odpočatí, s nově nabytými zkušenostmi budou ve své práci aktivnější a investice do volného času se jim tak vyplatí. Činnosti ve volném čase přispívají k utváření mezilidských vztahů, sociálních vazeb a pomáhají je kultivovat.⁹ Volný čas je také ovlivňován politickou situací. Do jaké míry stát se svými orgány zasahuje do volného času obyvatelstva, jaká je politika ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zda je pozornost a finance věnována také zařízením pro volný čas na tom všem záleží v pedagogice volného času.

---

⁹ Exkurs: Absence sociálních vazeb nutí jedince hledat uspokojení v sociálně závadném prostředí – party, drogové gangy atd. (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002)

I.3.2 Výchova mimo vyučování a její funkce

Jak už jsem zmínila, výchova ve volném čase probíhá mimo povinné vyučování, mimo bezprostřední vliv rodiny a je institucionálně zajištěná. Učí jedince racionálně využívat svůj volný čas, formuje hodnotné zájmy, uspokojuje a kultivuje lidské potřeby, rozvíjí specifické schopnosti a upevňuje žádoucí morální vlastnosti. Obsah i způsob využívání volného času mají význam z hlediska duševní hygieny a odráží se ve studijních i pracovních výkonech člověka. Hodnotné a celoživotní zájmy jedince ovlivňují také pozdější partnerské a rodinné vztahy (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s.37-39.).

Výchova mimo vyučování plní funkci výchovně - vzdělávací, preventivní, zdravotní a sociální.

Velký důraz je kladen na funkci výchovně-vzdělávací. Jednotlivé instituce rozvíjí schopnosti dítěte podle svého zaměření. Prostřednictvím pestrých a zajímavých činností jsou děti motivovány k společensky žádoucímu využívání volného času. Úspěchy v zájmových činnostech jim přinášejí pocit uspokojení, příležitost k seberealizaci a přiměřenému sebehodnocení. Na základě praktických činností a zkušeností si mladí lidé vytvářejí vlastní názor na život a na svět.

Zdravotní funkci plní výchova mimo vyučování zejména tak, že pomáhá dítěti uspořádat režim dne. Během dne se tak vystřídají činnosti různého charakteru. Zvlášť velký zdravotní význam má pobyt na čerstvém vzduchu. Pohybové činnosti kompenzují dnes tolik oblíbené vysedávání u počítače a televize.

Instituce pro výchovu mimo vyučování mají také velmi důležitou funkci sociální. Dá se říci, že zbavují rodiče starostí o dítě, v době, kdy jsou v zaměstnání nebo mají jiné povinnosti. Tato zařízení mají také možnost vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychickými podmínkami v rodinách. Tím pomáhají především dětem z problémových rodin.

Velký význam má výchova ve volném čase z hlediska primární prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Děti, které využívají svůj čas smysluplně se méně stávají oběťmi drogové závislosti, alkoholismu, kouření, kriminálních gangů, záškoláctví atd.

Každé výchovné působení by mělo být multidimenzionální. (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s 39-43) Musí zahrnovat složku preventivní i rozvojovou. Mladému člověku by mělo být poskytnuto bezpečné místo pro rozvoj jeho identity a pro osvojování

si různých sociálních rolí. Taky musí být uspokojena jeho potřeba „někam patřit“, zapojit se do „své“ skupiny vrstevníků. Tuto potřebu by měly volnočasové aktivity naplnit.

Přesto zdůrazňuji, že klíčovou roli při výchově jedince hraje rodina. Na její výchovné působení pak navazují předškolní zařízení, později škola. Na výchově mimo vyučování se společně s rodinou podílejí instituce pro výchovu mimo vyučování. Upozorňuji však na to, že si zařízení nekladou za úkol odpoutávat děti od rodin, naopak se snaží o navázání spolupráce a zapojování rodičů do činnosti.

I.3.3 Přehled mimo školních zařízení pro děti mladšího školního věku

Výchova ve volném čase plní funkci výchovně - vzdělávací, preventivní, zdravotní a sociální. Jednotlivé typy výchovných zařízení, instituce a organizace plní tyto funkce v závislosti na svém charakteru.

Školní družiny se zaměřují na práci s dětmi prvního stupně základní školy. Mají zejména velký sociální význam, neboť zajišťují sociální péči a bezpečnost dětí v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání. Výchovná činnost je vzhledem k věku dětí velmi pestrá a snaží se též uspokojit potřebu pohybu.

Střediska pro volný čas dětí a mládeže, která zahrnují domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Tato zařízení organizují většinou speciální kroužky pod odborným pedagogickým dozorem. Organizují pravidelnou i příležitostnou činnost, prázdninové tábory atd. Umožňují účast i rodičům s dětmi.

Základní umělecké školy nabízí dětem hudební, dramatické, pohybové, ale i výtvarné vzdělání. Působí na rozvoj estetického citění a vloh jedince. Přípravují pro studium na střední či vysoké škole.

Jazykové školy nabízí studium cizích jazyků, v rámci zájmového vzdělávání.

Občanská sdružení, sdružení dětí a mládeže – z neznámějších uvedu Pionýr, Českou tábornickou unii, sdružení Duha, Hnutí Brontosaurus, YMCA a Junák – Svaz skautů a skautek ČR.

Dále mají v České republice své nezastupitelné místo Tělovýchovné a sportovní organizace. S nejdelší tradicí je to Sokol nebo Orel.

O volný čas dětí a mládeže se mohou starat také různé církve a náboženská společenství. U nás je to např. řád Salesiánů Dona Bosca, který realizuje svou činnost v rámci křesťanských myšlenek. (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s.141)

Výčet zařízení pro děti, který jsem v tomto oddíle uvedla není zdaleka úplný. Představila jsem hlavně ta zařízení, která mají ve výchově dětí své nezastupitelné místo a v naší zemi svou dlouholetou tradici.

V této kapitole jsem se zaměřila na výchovu dětí ve volném čase. Charakterizovala jsem pojmy výchova a volný čas. Zaměřila jsem se na mimo školní výchovu a popsala její základní funkce. V posledním oddíle jsem uvedla přehled volnočasových zařízení, které může dítě navštěvovat.

I.4. Kapitola - Skautská výchova a její metoda

V následující kapitole se zaměříme na skautskou výchovu. Předtím, než se zaměřím na hlavní znaky skautské výchovy popíšu výchovu dítěte ve volném čase.

I.4.1 Základní znaky skautské výchovy

V této podkapitole popíšu základní znaky skautské výchovy právě proto, abychom si jasně uvědomili v čem se skautská výchova odlišuje od jiných volnočasových kroužků, které se v současné době dětem nabízí.

V době vzniku skautského hnutí byla výchova v přírodě pro děti něčím novým a zajímavým. Také forma družinového systému a výchovné působení na mládež z tohoto hlediska bylo něčím nadčasovým.

V současné době je tato forma společná mnoha jiným výchovným organizacím a tak se skauting netěší takové výjimečnosti jako tomu bylo dříve. Přesto si skautská výchova uchovala řadu znaků, které jsou pro ni typické.

Skautská výchova se uskutečňuje ve všech fázích života jedince. V období vlčete – skauta – rovera – ale i ve všech fázích dospělosti. (Baden-Powell, 1993) Výchova je chápána jako postupný proces. Člověk se má ve všech fázích života stále co nového učit a jeho výchovný proces nikdy nekončí.

Výchova se neuskutečňuje jen ve skautském oddíle – není izolována od přirozeného prostředí rodiny, školy a vrstevníků. Je nutná vzájemná interakce s prostředím, ve kterém dítě vyrůstá. V ideálním oddíle funguje také zpětná vazba, kde stejně jako vůdce působí na děti, působí i na „vychovatele“ - vůdce svými aktivitami děti a on se ze zkušeností od dětí získaných sám učí. Skautské oddíly nejsou pouze souborem jednotlivců, ale jsou celkem, kde na sebe všichni vzájemně působí a od sebe se učí. Ve skautské výchově jasně odlišujeme cíle a prostředky. Při sestavování programu se ptáme co chceme jednotlivými body dosáhnout. Každá dovednost, kterou se dítě naučí, mu má sloužit v praktickém životě. Např. učím-li děti vázat uzly, cvičí si přitom obratnost prstů – motoriku, prostorovou představivost, atd. Přidám-li k tomu vázání za zády či potmě učí se také adaptivnímu chování. Program by nikdy neměl sloužit jen k pobavení dětí.

Ve skautské výchově je kladen velký důraz na etické a sociální jednání. K tomuto jednání má vést skautský zákon, slib, heslo i denní příkaz dobrého skutku. Hnutí se snaží

vytvářet pravidla společného života. Důležité je navázání vzájemných vztahů mezi vůdcem a dětmi. Podpora samostatnosti, tvořivosti, to vše na základě vzájemného respektu. Podpora individuality a respekt osobnosti každého jedince je základním kamenem při skautské výchově. I tímto se skauting odlišuje od ostatních organizací, které se zaměřují pouze na výkon či rekreaci.

Při výchově nelze opomenout heslo skautských činovníků: povinnost, odpovědnost, kázeň. I když je plně respektováno právo vůdce na jeho individualitu, vlastní styl vedení a přístup k dětem, rovněž pro něj platí, že je odpovědný za výchovu skautů, za dodržování skautských hodnot a etického jednání, které má povinnost předat dál. Tím se skauting liší od organizací, které vidí jen „potřebu dnešního dne“ a soudí, že při výchově platí buď naprostá libovůle, nebo slepá poslušnost.

Přesto, že se skautská výchova snaží dodržovat výše uvedené zásady, není uzavřená novým přístupům. Rozvíjí staré tradice, ale hledá nové cesty, které jsou lépe přístupné dětem. (Břicháček, 1992, s. 51)

I.4.2 Prvky skautské výchovné metody

V českých podmínkách je při skautské výchově kladen důraz na tyto prvky:

Komplexnost výchovy, která zajišťuje duchovní, duševní a tělesný rozvoj člověka, ovlivňuje jeho postoje, schopnosti a dovednosti. To vše probíhá prostřednictvím vlastních činností, zážitků, tvorby, řešení skutečných problémů. Tj. tzv. aktivní učení. Toto učení je vzájemné a uskutečňuje se v družině – jedni se učí od druhých a současně jim poskytují nezbytnou zpětnou vazbu. Důležitou složkou je příroda, její ochrana a pobyt v přírodě. Skauting by neměl vychovávat lidi pro sebe, ale pro společnost, proto je nezbytně kladen důraz na službu druhým a společnosti. Je důležité si uvědomit, že každý člověk může být výchovou změněn k lepšímu (tzv. pedagogický optimismus) a že se žádný výchovný čin neztrácí, i když jsou jeho výsledky vidět až za určitý čas. (Břicháček, 2006, s.7-9) ¹⁰

Skautská metoda je systémem postupné sebevýchovy. Každý výše zmíněný prvek může stát samostatně. Skauting se snaží všechny prvky vzájemně propojit v jednotný výchovný systém.

Družinový systém

Jedním ze základních rysů této výchovy je družinový systém (Kupka, 2005), který přetrval od dob R. Baden - Powella. Tento systém je postaven na vzájemné touze dětí

---

¹⁰ Exkurs: toto platí obzvláště při výchově dětí mladšího školního věku.

po společnosti svých vrstevníků, s kterými chce prožívat dobrodružství, bavit se, závodit, hrát si, prostě nebýt sám, ale patřit k nějaké tlupě. (Břicháček, 1992, s. 69)

Skautské hnutí začíná s dítětem pracovat, když je mu alespoň šest let, tedy poté co nastoupí do první třídy. Skautská družina je složena ze šesti až osmi dětí, stejného pohlaví. Družina je nejmenší výchovnou jednotkou, ale taky nejdůležitější. Mezi členy v družině vzniká pevné přátelství, prožívají společně dobrodružství, úspěch, ale i zklamání. Každá družina má svůj název, který je většinou odvozen od nějaké rostliny či zvířete. (Baden-Powell, 1993) Družina má svůj pokřik, kterým se členové snaží vyjádřit to jací jsou a o co usilují. Také mají k dispozici svou nástěnku, či vydávají vlastní časopis atd. Družinu vede starší a zkušenější chlapec či dívka, tzv. družinový rádce. Najít vhodného rádce je často velmi těžkým úkolem pro vůdce. Rádce musí být osobnost, mít autoritu, musí si sjednat ve své družině řád a pořádek, ovšem ne za cenu šikany či prosazování vlastních názorů a postojů. Musí mít také patřičné znalosti a hlavně chuť investovat do přípravy programu svůj čas.

Rádce určí v družině svého podrádce - zástupce, který rádci pomáhá a v případě potřeby ho zastupuje. Družina se schází jedenkrát týdně, ve stanovený den a hodinu na „družinovce“. (viz. Kapitola č.5) Družina by měla být stabilní, její členové by se neměli příliš často obměňovat, jen pokud je to nezbytně nutné. Důležitá je také „družinová tradice“ – vlajka, pokřik, kronika, vyhrané turnaje, hrdost na dlouholeté působení družiny, na starší členy „mojí“ družiny je také značnou motivací při skautské činnosti.

Dvě a více družin tvoří oddíl. Ten má stejně jako družina svůj název a pokřik. Oddíl má svého *vůdce*, a jeho *zástupce*, kteří spolupracují s rádci a jejich zástupci. Platí pravidlo, že čím více toho umí rádce a podrádce, tím více toho zvládají členové a celý oddíl. (Proto jsou důležité pravidelné schůzky vůdce s rádci, i mnohé vzdělávací kurzy pro rádce a vůdce).

Členové oddílu se scházejí alespoň jednou měsíčně na tzv. „oddílovkách“. V oddíle nemá jít o soupeření, ale o další rozvíjení vzájemného přátelství a pomoci na vyšší úrovni. Jde o vzájemnou podporu a předávání zkušeností starších členů mladším.

Oddíl spolu podniká nejenom oddílovky, ale také výpravy do přírody, mnohé akce pro veřejnost a o prázdninách stanové tábory. Oddíl není uzavřená jednotka, ale je otevřená dalším oddílům směřujícím k světovému bratrství. (Nagy, 1999, s. 119-120)

Výchova dětí navzájem

Díky tomu, že se výchova dětí uskutečňuje v malých skupinkách dochází k vzájemné výchově. Děti pozorují své vrstevníky a přejímají jejich vzory. Nejedná se

vždy pouze o kladné návyky (např. kouření atd.). Pokud si však za svůj vzor zvolí člověk „morálního“ vrstevníka jde o pozitivní prvek. Rádce v družině připravuje svého člena na určitý obtížný úkol, ale zároveň se on sám při této činnosti od svého člena učí. Výchova není nikdy jednosměrná. Tento vzájemný výchovný proces probíhá v oddíle samovolně. Nikdo jej neorganizuje, vůdce stojí v pozadí a zasahuje pouze tehdy, když se něco delší dobu nedaří.

Učení aktivní činností

Učení aktivní činností znamená nesoustředit se s dětmi pouze na teorii získanou při „biflování“, nýbrž využít ihned získané poznatky v praxi. (Břicháček, 1992, s.22) Naše generace se vyznačuje sedavým způsobem života – děti mají nedostatek pohybu ve škole, mají málo hřišť, míst, kde mohou skotačit a „vyblbnout“ se. Takovým místem by se měla stát skautská klubovna a skautský oddíl.

Mnozí vedoucí si často, stěžují, že jsou děti naopak velmi neposedné a plné nevybité energie. Toto je však přirozené dětské chování. Úkolem vedoucího je motivovat a vytvořit takový program, který by děti zaujal. Princip aktivní činnosti mám tento model ukazuje. Všechno co se dítě naučí má ihned využít při další činnosti. Funguje to např. takto: pokud dítě na družinové schůzce naučím práci s mapou a buzolou, na nejbližší oddílovce připravím malý orientační běh, při kterém si děti získané poznatky osvojí. Děti vždy potřebují všechno vyzkoušet a tak se to také nejlépe naučí.

Nejdůležitější aktivitou je ve skautském věku hra je činnost většinou spontánní a dobrovolná. Přináší člověku radostné prožitky má vliv na tělesný i duševní rozvoj, na utváření mravních a etických postojů (Spousta, Knotová, 1996, s.22; Břicháček, 1991, s. 53). V dobře volených hrách se uplatňují získané znalosti, dovednosti, fantazie a představivost. Hrát si s dětmi není nikdy ztráta času, naopak je to nejlepší forma učení. Všechny činnosti a hry musí být přiměřené věku, potřebám a zájmům jedinců. Během hry zjišťujeme co děti umí či neumí, v čem jsou pozadu. Úspěchy, stejně jako neúspěchy mohou děti motivovat k další činnosti. Zvláštní postupy při práci a hře si zaslouží ocenění a vyzvednutí. Každý dobrý nápad musí být vyzvednut a oceněn. Skauting má podporovat kreativitu, originalitu a tvořivé myšlení dítě. Jakákoliv činnost – učení musí být prováděno tak, aby po něm dítě bezprostředně vidělo výsledky svého snažení.

Dalším prvkem aktivního učení je zvládání svízelných a náročných situací. Pod vlivem únavy, za špatného počasí, při nedostatku času, nebo tehdy když se nám nedaří a prohráváme. (Naučit děti prohrávat, či nevyhrát za každou cenu je nesmírně důležité pro jejich osobní růst.) Za zmínku stojí tzv. latentní učení – skaut pozoruje starší chlapce

a vůdce a pozoruje jejich chování nebo si vtiskne do paměti něco, co vedoucí ani neočekává a toto se projeví až po značné době.

Komplexnost

Všechny složky, které obsahuje skautský výchovný systém by neměly být vytrhávány z celku, nýbrž by se měly vzájemně doplňovat. Vůdce má právo na určitou individualitu ve stylu vedení – většinou podle svých zájmů či dovedností, nikdy by to však nemělo být na úkor jiných složek systému. Při vši rozmanitosti by měl být konečný cíl skautské výchovy ve všech oddílech stejný – ve shodě se slibem, zákonem a heslem. (Břicháček, 1992, s.73)

Pedagogický optimismus

Skautský přístup k dítěti je ve skrze optimistický humánní. Dítě je považováno za dobré, racionální, sociální a vychovatelné. Předpokládá se, že jsou v každém jedinci skryty možnosti vnitřního růstu tělesného, duševního i spirituálního. Každý jedinec může při vytvoření vhodných podmínek zdárně rozvíjet svou osobnost.

Vedoucího, který takto přistupuje k dětem můžeme charakterizovat takto:

- *Úctou a vřelostí.* Vůdce přistupuje k dětem s respektem a starostlivě pečuje o důstojnost každého jedince.
- *Empatií, porozuměním, vcítěním se do duševního života dětí.* Snaha o pochopení toho, co dítě prožívá, jak myslí a hodnotí svůj život. Dítě se pak cítí bezpečnější a jistější.
- *Opravdovostí.* Vůdce se chová zcela přirozeně a upřímně, nestylizuje se do žádné role. Tak vznikají přirozené vztahy. (Břicháček, 1992, s.74)

Pokud jsou tyto prvky u osobnosti vychovatele propojeny vzniká mezi jím a dítětem důležité osobní pouto, které může dítě formovat na celý život.

Výchova v přírodě

„Skautské činnosti jsou většinou prováděny v kontaktu s přírodou“ (Mezinárodní stanovy WOSM, 1977) Již od dob vzniku skautingu je velký důraz kladen na pobyt v přírodě. Bez této zásady si dílo představitelů nedokážeme představit. (Břicháček, 1992, s. 88) Tato zásada platí i dnes a je obzvláště významná v oddílech, které sídlí ve velkých městech.

Pobyt v přírodě rozvíjí tělesné, intelektuální, sociální i duchovní síly. Na táboře se zlepšuje fyzická kondice dětí a posilují se vztahy ve skupině. Intelektuální schopnosti se rozvíjí díky poznávání rostlin, zvířat. Děti se ale také učí poznávat přírodní zákonitosti, poznávají své hranice a mění pohled na svět i sami sebe. Tím se rozvíjí duchovní dimenze

člověka. Příroda je velkou knihou života, poznáním jejich tajemství je i poznáním a chápáním hodnot, které přesahují člověka.

S výchovou v přírodě souvisí v dnešní době velmi významná ekologická výchova. Již v mladším věku je nutné v dítěti pěstovat ekologické jednání a myšlení. Vlče či světluška už mají umět třídit papír, plast, ale učíme je také šetřit vodou, světlem – energií, ale i jídlem. Děti vedeme k uvědomění si toho, že ne všude na světě mají stejně staré děti co jíst, pít a mnohdy se nemají ani do čeho obléct.¹¹

Je důležité s dětmi mluvit o znečišťování ovzduší a přírody. Čím dřív se naučí vážit si přírody a lidských výtvorů, tím více pro ně bude jejich ochrana samozřejmější a smysluplnější.

Morální výchova

Ke skautskému úsilí patří hledání toho co je mravně dobré, správné. O nalezení dobra se člověk pokouší po celý svůj život. Jak ale dojít k tomu, co je dobré, mravní, jak naučit děti správnému jednání? Od nejmladšího věku učíme děti respektovat určitá pravidla v chování (vědí např., že se nepřechází na červenou atd.) Když je dítě vedeno pevnými pravidly posiluje to jeho pocit jistoty a získává oporu pro další život. (Břicháček, 1992, s. 83) V pozdějším skautském věku se učí skauti naslouchat svému svědomí, hledat pravdu a vlastní cestu životem, na které by respektovali a vážili si všeho živého.

Toto morální chápání se u dětí nevytvoří najednou. Je to postupný proces a vývoj. Při výchově můžeme v dětech probouzet smysl pro krásu přírody, učit je nezištné službě, spolupráci, překonání vlastní sobeckosti, pohodlí atd. Vlčata a světlušky poznávají to co je „dobré“ nejlépe na příkladech. Spravedlnost chápou zpočátku velmi zjednodušeně. Stále ještě se zde uplatňují pohádky, příběhy, které ukazují dobré a špatné vlastnosti hrdinů. Každé vlče chce být chytré jako Mauglí a každá světluška poslušná jako Beruška. (Břicháček, 1991, s. 52) Důležité je zde stanovení jasných pravidel, ale i jasných trestů za neposlušnost (mnohdy stačí jeden vůdcův nehezký pohled a vlče je znovu poslušné). Dítě tato pravidla přijme a snaží se je dodržovat (někdy právě z obavy před trestem) (Břicháček, Koluchová, a kol., 1999, s 32.). Mnohdy o těchto pravidlech příliš neuvažují, ale respektují je. Je to období zhruba mezi 6-8 rokem. V dalším období mezi 9-10 rokem respektují pravidla, ale myslí také na své já, na svůj vlastní zájem, který prosazují bez ohledu na ostatní. V další fázi dítě usiluje o pochvalu, o pozitivní hodnocení dospělého a ocenění

---

¹¹ Exkurs: mnohé roje či smečky se zapojují do sbírek, jejichž výtěžek je věnován pomoci jiným dětem.

okolí. Záleží mu na tom co si o něm kdo myslí. Chce být chápán jako „hodný chlapec“ či „poslušná dívka“. Velmi těžko snáší prohru.

Ve věku skautky a skauta se dítě orientuje na řád a zákon. Zde je důležité bodování, „sbírání“ odborek, zde se opět uplatňuje soutěžení jednotlivců a družin. V další fázi chce žít jedinec podle ideálů bez ohledu na užitek, který z toho plyne.

V poslední fázi většinou v roverském věku se jedinec rozhoduje podle svého svědomí, na základě vlastního úsudku a rozhodnutí. Teprve v této fázi začíná žít skaut „život v pravdě“, o který od věku vlčete usiloval. (Břicháček, 1991, s. 85-90)

I.4.3 Charakteristika věkových stupňů skautské výchovy

Ve skautských oddílech jsou děti podle věku a pohlaví řazeny do několika kategorií. Děti mladšího školního věku (šest až jedenáct let) se nazývají světlušky a vlčata, děti staršího školního věku (jedenáct až patnáct let) se nazývají skauti a skautky. Mládež od patnácti let výše jsou roveři a rangers.

Každá z těchto věkových skupin vyžaduje specifický výchovný přístup, v závislosti na psychické a fyzické vyzrálosti dítěte. Při výchově každé této skupiny je nutné zvolit takový program, který by danou skupinu co nejvíce zaujal a přizpůsobil se jejím věkovým požadavkům. Proto zde stručně popíšu jednotlivé vývojové stupně, kterými dítě prochází. Začnu poněkud netradičně nejstaršími – rovery a rangers, proto abych se v závěru kapitoly mohla uceleněji věnovat výchově vlčat a světlušek.

Roveři a rangers

Tento věk rozdělujeme do dvou skupin, 15-18 let (do maturity) a 19-21 let a více. Objevují se citové a myšlenkové krize, život je naplněn rozpory mezi fyzickou a sociální zralostí, mezi přáním a skutečností, mezi hodnotami, které přejímá a světem kolem něj. Začínají se vytvářet první pevné partnerské vztahy. Člověk hledá zakotvení v sobě i ve světě. (Baden-Powell, 1993)

Roverský program má několik rozměrů, jehož základem je heslo: „*SLOUŽÍM*“. Služba oddílu, středisku, dobročinné akce, putovní tábory, výlety do zahraničí, poznávání světa kultury a umění, hledání vlastního místa ve společnosti, řešení životního stylu včetně základních otázek světonázorových a morálních, to vše jsou prožitky, kterými jedinci v roverském věku prochází, a které se snaží za pomoci přátel úspěšně vyřešit. (Břicháček,

1992, s. 61). V tomto věkovém stupni nejde už o typické uplatnění družinového systému, ten se postupně vytrácí, důraz je kladen na přátelské a osobní vztahy.

Skaut a skautka

Tento věk můžeme opět rozdělit do dvou fází, prepubertu (11-13 let) a vlastní pubertu (13-14 let). Děti procházejí složitým obdobím biologického zrání. Duševní funkce se vesměs dále rozvíjejí (hlavně logické myšlení a citové zrání). Děvčata i chlapci se začínají odpoutávat od rodiny, rodiče se s tím velmi často těžce smiřují a tak často vznikají rodinné konflikty. Vytvářejí se přátelské vztahy. Tato doba je charakteristická pro vznik skupin, skautských družin, klubů, part, gangů. Objevuje se první sexualita, otázky zaměřené na životní perspektivu a volbu povolání. V tomto věku mají dospívající smysl pro čest a spolupráci. (Břicháček, 1992, s. 62)

Skautský program probíhá v družinách, může být fyzicky náročný, založený na vytváření různých pracovních a sociálních dovedností. Rádci si tvoří svůj vlastní program, od vůdce dostávají pouze rámcové pokyny. Stále ještě převládá hra, která mírně ustupuje do pozadí, a je prolínána výcvikem v typických skautských disciplínách.

Vždy plní Nováčkovskou zkoušku, posléze *První a Druhý stupeň zdatnosti*. Skauti se řídí heslem „*Bud' připraven*“, a denním příkazem „*Vykonat alespoň jeden dobrý skutek denně*“. Také mají své zákony: skaut je pravdomluvný, věrný a oddaný, prospěšný a pomáhá jiným, je přítelem všech lidí dobré vůle, bratrem každého skauta, je zdvořilý, ochránce přírody a cenných výtvorů lidských, poslušný rodičů, představených a vůdců, veselý myslí, hospodárný, čistý v myšlení, slovech i skutcích.

Pokud se řídí výše zmíněnými body a má složenou Nováčkovskou zkoušku, může složit slib: „*Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době, plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské. Duši i tělem být připraven pomáhat vlasti i bližnímu. (K tomu mi dopomáhej Bůh.)*“¹²

Slib se skládá většinou na táboře, slavnostní formou. Slibuje se při slavnostním táborovém ohni, „do rukou“ vůdce oddílu, pravou ruku má slibující vztyčenou jako při skautském pozdravu, levou ruku pokládá na vlajku České republiky. Při slibu získává skaut slibový odznak. Pokud má odznak z vlčat či světlušek, vymění jej za skautský.

---

¹² Exkurs: Slib se skládá většinou na táboře, slavnostní formou. Slibuje se při slavnostním táborovém ohni, „do rukou“ vůdce oddílu, pravou ruku má slibující vztyčenou ve skautském pozdravu, levou ruku pokládá na vlajku České republiky.

Jak už jsem se zmínila tato skupina je typická sdružováním se do skupin a soutěživým přístupem. Proto je každý druhý rok pořádám pro skauty a skautky tzv. *Svojsíkův závod*. Zde soutěží stabilní družiny a předvádí své znalosti a dovednosti.

Během roku plní skauti tzv. odborky. Pokud se někomu podaří získat všechny odborky získá odznak „*Lví skaut*“. Skauti plní také zvláštní odbornou zkoušku *Pandu*.

Velmi známá a oblíbená skautská zkouška jsou tzv. *Tři orlí pera*, tj. 24 hodin mlčení, 24 hod. bez jídla a 24 hodin pobyt mimo tábor.

Pro skauty a skautky vychází měsíčník Skaut – Junák, který je plný nápadů a rad.

Patronem skautů je sv. Jiří, který bojoval s drakem, a proto má být i skaut odvážný a silný.

Vlčata a světlušky

Do života dítěte vstupuje škola. Vzniká tak trojúhelník rodič – dítě – učitel. K tomu se často jako významná autorita připojuje ještě vůdce smečky, či roje. Dítě přijímá autoritu, k níž zatím není kritické.

Pohybově jsou děti velmi čilé, nevydrží dlouho v klidu, stále se něčím zabývají, o něčem přemýšlí. Na jednu činnost se soustředí max. 10 – 15 minut. Proto se při výchově doporučuje častěji měnit činnosti, kterým se děti věnují a snažit se děti dostatečně motivovat. Do programu je nutné často zařazovat přestávky.

Po devátém roce se děti více zklidňují, také lépe koordinují své pohyby. Kolem desátého roku se prosazují kolektivní sportovní hry s pevnými pravidly. Už v tomto nízkém věku se děti mohou učit mnoha věcem jako je poznávání zvířat a rostlin, vázání základních uzlů, zdravotní (jak ošetřit popáleninu, jak se zachovat, když jeho nebo kamaráda píchne včela, aj.), značky (pochodové, mapové), šifry a mnoho dalších.

Nejdůležitější roli zde sehrává hra. Protože tou se děti tyto věci učí rychleji a snáz. Při hrách se projevují vlastnosti dětí. Upřednostňují se jejich dovednosti – rukodělné práce, pohyb, výtvarné a hudební nadání, aj.. Rozvíjí se jejich paměť – nejprve mechanická, poté logická, orientace v prostoru, usuzování, aj. prosazuje se četba, která by se měla co nejvíce podporovat.

Nejvýraznější vývoj se objevuje mezi dětmi navzájem. Nadchází doba kolektivního života, je zde velmi silná potřeba být s ostatními kamarády. Vytvářejí se základy morálky, sílí přátelství a smysl pro čest. Je důležité, aby dítě rozumělo pravidlům a normám chování a chápalo je.

Skupiny chlapců a děvčat bývají v tomto věku oddělené. Chlapci a děvčata mají rozdílné zájmy, na které se dbá. Dívky tvoří roje světlušek, chlapci smečky vlčat. Hoši a děvčata, kteří nově přicházejí do družin se nazývají nováčci. Družiny vlčat se nazývají šestky.

V současné době vychází pro tuto věkovou kategorii časopis „Světýlko“ (měsíčník), ze kterého mohou čerpat děti i dospělí mnoho nápadů a informací.

Výchova světlušek a vlčat je v mnoha směrech odlišná. Proto se na ně dále zaměřím odděleně. (Břicháček, 1992, s. 61; Břicháček, Kosek, 2006, s. 7)

Vlčata

Vlče nováček musí nejprve složit Nováčkovskou zkoušku. Ta obnáší dovednosti uvedené výše (zdravověda, uzly atd.). (viz. příloha č.2)

Pokud se mu toto podaří může složit tento slib:

Slibuji, že se vynasnažím být poslušným vlčetem své smečky, se kterou budu hledat nejvyšší Pravdu a Lásku, že každý den vykonám dobrý skutek.

Věřící vlče může slib zakončit: K tomu mi dopomáhej Bůh.

Slib skládá (stejně jako skauti) do rukou vůdce a to při slavnostním obřadu a ohni. Po složení slibu obdrží slibový odznak, který pak nosí řádně připnutý na skautské košili nad levou kapsou.

Ke slibu patří i spálení jména, které je napsané na březové kůře a vhozené do ohně a s tím související přijmutí přezdívký (toto platí u všech věkových kategorií a nemusí být ve stejný den slibu).

Před složením slibu musí znát vlče heslo a zákony vlčat. A také se snažit tímto vším řídit.

Heslo vlčat: Naší snahou nejlepší buď čin.

Zákony vlčat: Vlče se nikdy nepoddá sobě.

Vlče se vždy poddá starému vlku.

Další školní rok¹³, tedy po slibu, se vlčata opět sejdou a každé, které už má složený slib a věkově ještě spadá do smečky vlčat (cca 10 let), může začít plnit další stupeň zdatnosti. Je to Stříbrná a následně Zlatá stopa, jenž jsou náročnější než zmíněná Nováčkovská zkouška. Za každé splnění určitého stupně zdatnosti získá vlče odznak, který může nosit na kroji.

---

¹³ O prázdninách se děti nescházejí – družinovky se nekonají.

Motivační knihou – tzv. „Bibli“ vlčat je Kiplingova Kniha džunglí. Proto byla jako jejich symbol vybrána hlava vlčka. Na slibovém odznaku je tato hlava umístěna do oválu. Při barevném provedení je vlček šedý na žlutém podkladě (barva vlčat)

Za patrona vlčat je považován sv. František z Assisi.

Světlušky

Světlušky jsou originálním názvem pro dívky mladšího školního věku. V žádné jiné zemi se tento název nepoužívá. Tento název vznikl v roce 1939, kdy se nejpoblíbenější dětskou knihou v naší zemi stali Broučci Jana Karafiáta. Snaha pomáhat jiným lidem a svítit jim na cestu jako broučci je hlavním úkolem všech malých světlušek.¹⁴

Světlušky plní stejně jako vlčata Nováčkovskou zkoušku. Po jejím splnění mohou přistoupit ke slibu, který zní takto: Slibuji, že se budu snažit hledat Pravdu a Lásku, být prospěšná své vlasti a zachovávat zákon světlušek. (K tomu mi dopomáhej Bůh.)

Slib skládají stejnou formou jako ostatní. Světlušky se také řídí heslem, zákony a příkazem.

- Heslo: Pamatuj!
Příkaz: Buď lepší dnes než včera!
Zákony: Světluška vždycky mluví pravdu.
Světluška je poslušná.
Světluška pomáhá jiným.
Světluška je statečná a veselá.
Světluška je čistotná.

Stejně jako u vlčat následují po Nováčkovské zkoušce další dvě zkoušky; První a Druhá hvězda. Splnění úkolů v těchto hvězdách je odstupňováno.

Na slibovém odznaku mají světlušky trojlístek. Tři listy symbolizují tři body slibu. V postraních lístcích jsou dvě pěticípé hvězdy – znamenají slib a zákony. Na prostředním lístku je kompasová střílka, která stejně jako u skautů ukazuje správný směr. Trojlístek vyrůstá ze stuhy na níž je napsáno heslo světlušek.: Pamatuj!. Z trojlístku vychází šest paprsků dobra. (Benešová, 1998, s.61)

Patronkou světlušek je sv. Alžběta Durynská.

---

¹⁴ Exkurs: v roce 1914 vznikl v Anglii první oddíl malých děvčátek. Nesla jméno Růžová poupata. V dalším roce však byla přejmenována na Brownies – skřítky. Podle knihy J.H.Erwingové, kde si děti Tomáš a Bětka hrají na hodné skřítky a konají dobré skutky. Od tohoto příběhu se rozvíjí celý výchovný směr této věkové skupiny. Odpouštět zlé skutky, konat dobro, pomáhat lidem a být lepší a lepší. To je úkol nejenom pro děti, ale i pro jejich vedoucí. (viz. Vodička. „Broučci a práce s nimi“, s. 157.)

Odborné zkoušky vlčat a světlušek

Světlušky a vlčata mohou kromě výše zmíněných zkoušek plnit i zkoušky odborné. Za splnění těchto zkoušek získávají „odborky“ – vlčky nebo světýlka, které si přišívají na pravý rukáv skautské košile. Při zkoušce se přihlíží k tomu, zda je dítě děvče nebo chlapec. Plnění těchto zkoušek kontroluje rádce a následně vůdce oddílu. Odborky se získávají např. v oblasti – ekolog, zdravotník., pomoc v domácnosti, plavec, průvodce, táborník, muzikant, školní prospěch atd. Skautská výchovná metoda je systémem postupné sebevýchovy. S tímto systémem sebevýchovy pracují odborné zkoušky, pro které se děti samostatně rozhodují. Při jejich plnění dochází k seberealizaci jedince a ten pak svým příkladem působí na ostatní členy ve skupině.

Na táborech mohou děti plnit tzv. Tři bílé tesáky (vlčata) nebo Tři kapky rosy (světlušky), dítě se učí postarat se v přírodě samo o sebe. Další zajímavá zkouška, jejímž úkolem je odepřít si vymoženost moderní společnosti, a to po dobu jednoho měsíce je Modrý šíp. Skauting vede dítě ke konání dobrých skutků. Další odznak Srdce na dlani může získat vlče nebo světluška, která se o toto nejvíc snaží. Další ekologickou odbornou zkouškou je tzv. Hnědá panda. Tu mohou děti plnit společně na družinovce nebo v oddíle.

Za určité množství odborek a splnění daných podmínek mohou děti získat vyznamenání – Sedmikráska (světluška), Šedý bratřík (vlče)

Závody světlušek a vlčat

Děti v tomto věku jsou živé a soutěživé. Proto se pro ně každý druhý rok koná závod „*O putovní totem náčelníka a putovní vlajku náčelní*“. Tento závod se uskutečňuje na okresní, krajské a nakonec i státní úrovni. Hlídka je složena ze šesti členů a dvou náhradníků. Na dráhu nastupuje šest dětí, které plní úkoly pohybové, manuální, ale i paměťové a poznávací. Hlídky světlušek a vlčat se hodnotí zvlášť.

V kapitole skautská výchova jsem nejprve popsala základní rysy skautské výchovy. Ukázala jsem, jak se tato výchova uskutečňuje, co je pro ni typické a čím se odlišuje od jiných organizací pro děti a mládež. Skautská výchova probíhá v několika stupních vývoje dítěte – mladší školní věk, starší školní věk a období dospívání (vlče – skaut – rover). Pokusila jsem se blíže charakterizovat tyto vývojové a věkové stupně, a ukázat co skauting v konkrétním věku dětem nabízí.

I.5. Kapitola - Metodika výchovy světlušek a vlčat – práce s družinou

V předchozích kapitolách jsem se zabývala teoretickými východisky skautské výchovy. Jak ale probíhá samotný proces při vedení družiny vlčat a světlušek jak musí rádce naplánovat družinovou schůzku a jaké motivační prvky musí zvolit tím se zabývá poslední kapitola teoretické části této práce.

I.5.1. Tvorba družinového programu

Na začátku každého programu, výpravy, hry stojí nápad, inspirace, určitá vize. Tato inspirace - vize většinou přijde zcela nečekaně. Někdy je ale výsledkem postupného a cíleného plánování.

Cílené plánování je jednou z nejdůležitějších činností. V každém dobře fungujícím skautském oddíle vypracuje vůdce spolu se svým zástupcem roční plán činnosti. Tento plán představí rádcům a seznámí je se svými představami a vizí. Rádci se tak dostane do ruky rámcový program, podle kterého by se měl řídit. Tento plán však není nijak závazný, obsahuje souhrn znalostí a dovedností, které by měly děti v daném období získat. Program je většinou sestavován podle jednotlivých bodů ve stezce či cestičce a je tak pro rádce snadné i výhodné ho dodržovat. Přesto, že má rádce tento rámcový program činnosti, zbývá mu ještě velké množství prostoru pro jeho vlastní nápady a seberealizaci při tvorbě vlastního družinového programu. (Vychodil, 2001, s. 14)

Při tvorbě je vhodné dodržovat tato pravidla. Každá schůzka by měla mít své hlavní téma. Rádce si musí promyslet: co připraví sám, co zadá k přípravě jiným a jaké pomůcky budou potřeba. Je důležité mít stále v mysli cíl, který chce danou činností dosáhnout. Rádce si stanoví, co chce dosáhnout, proč chce dosáhnout zrovna toto, jakou činností toho dosáhne a kdy tuto činnost zařadí do programu.

Plánování programu je samo o sobě velmi důležité. Nikdy však netrvá na přesném dodržení plánu a záměru. Rádce si musí i v této situaci umět poradit, zachovat chladnou hlavu, použít své schopnosti a kreativní myšlení.

I.5.2. Průběh družinové schůzky

Ve středisku „Čejka“ existují dvě družiny světlušek a čtyři družiny vlčat. Každá má družina má své vlastní jméno a pokřik. Družiny mají dlouholetou tradici, mají staré kroniky, ve kterých malé světlušky i vlčata rádi listují. Každá družina má stálé místo a čas schůzky. Počet jejích členů je šest až osm a složení jedinců se pokud možno nemění.

Schůzka se uskutečňuje pravidelně jednou týdně. Trvá devadesát minut. Začíná přesně, aby se děti naučily dochvilnosti a končí ve stanovenou dobu, aby mohli rodiče kontrolovat příchod dětí domů. Program družinovky musí být pestrý, zajímavý, musí mít určitý systém, spád, může být zpočátku vážný, ke konci veselý. Je vhodné v něm dodržovat stálé rituály. (Instruktorky jihočeské lesní školy, 1990, s. 11)

Schůzka začíná pokřikem a zahájením, při kterém děti stojí buď v kruhu, nebo kolem stolu. Tento rituál je dobré dodržovat, společný pokřik vytváří dobrou atmosféru a tmelí kolektiv. Vždy někdo z dětí může pronést úvodní „magickou“ formuli: „Zahajuji dnešní družinovku v tomto počtu.“ Toto zahájení trvá asi dvě, tři minuty. Po zahájení je čas na opakování toho, co bylo probíráno na minulé schůzce. Tomu věnujeme přibližně deset minut. Dalším bodem programu je Stezka vlčat, Cestička světlušek. (viz. příloha č. 2) Světlušky i vlčata si většinou sami určí, který bod stezky chtějí splnit, a na který se připravili. Plnění jednotlivých bodů probíhá před celou družinou a je tak zaručena spravedlnost a kontrola splnění daného úkolu všemi členy družiny. Plnění stezky a cestičky by opět nemělo být delší než deset minut. Součástí stezky je i plnění dobrého chování – některé družiny plní tzv. „Modrý život“.

Po splnění stezky následuje hra, většinou pohybová, která rozproudiv krev a děti se při ní vybouří. (Vychodil, 2001, s. 16) Opět by neměla trvat déle než deset minut. Po pohybové hře jsou často do programu zařazovány rukodělné či výtvarné činnosti, opět max. patnáct minut, zpěv nebo vyprávění. Zde je místo pro učení se novým znalostem, většinou formou hry či vyprávění. Největší prostor celé schůzky by měl být věnován kolektivním hrám, ale můžeme zařadit i soutěže jejichž výsledky jsou započítány do tzv. bodování jednotlivců – členové družiny mezi sebou soutěží, získávají body např. za dochvilnost, účast na družinových i oddílových akcích atd. Jedna z nejoblíbenějších a nejtýpističtějších her je tzv. Kimovka, při ní si děti musí ve stanoveném čase zapamatovat množství rozličných věcí a poté si na všechny vzpomenout. Hry by opět neměly přesáhnout více než patnáct minut. Před koncem družinovky si děti zapisují úkoly na příště, zopakují se aktuality a připomenou se nejbližší konané výlety. Zakončení družinovky je opět formou rituálu, pokřikem. Světlušky stojí v kroužku ukončí, pošlou si „stisk“ a popřejí si

krásný týden. Vlčata zakončují družinovku velmi hlasitým pokřikem. Děti mají domu odcházet s dobrou náladou a mají se těšit na příští družinovku.

Při práci se světluškami a vlčaty je tedy dobré dodržovat přesný harmonogram, ale ne za cenu toho, že bychom nějakou činnost uspěli. Je dobré mít na zřeteli, že se vlčata a světlušky soustředí na jednu činnost max. deset až patnáct minut. Pokud je činnost baví a chtějí v ní pokračovat není důvod násilně přecházet na činnost další. Jednou za čas je třeba družinovku oživit. Může to být v závislosti na nějaké významné události, či v souvislosti s velikonočními nebo vánočními svátky. V mnoha oddílech probíhají schůzky přibližně podle stejného harmonogramu a jen oddílové akce a výpravy jsou různorodější.

I.5.3 Motivace – odměny a tresty

Přesto, že je téma odměn a trestů zařazeno na konec celé teoretické části jsem přesvědčena o jeho velké důležitosti při výchově a zejména při skautské výchově.

Pro každou činnost je potřeba vytvářet účinnou motivaci. Nadchnout děti pro činnost je velmi těžké, pokud je však tato činnost těší a baví jde to snáze. Pro udržení motivace je třeba vymýšlet program tak, aby měli všechny děti alespoň někdy šanci vyhrát a zažít tak pocit úspěchu a uznání. (Břicháček, Koluchová, a kol., 1999, s. 33)

Pedagogické pravidlo říká: „Zaříd' vše tak, aby dítě něco udělalo dobře a pak ho pochval“ (Břicháček, Koluchová, a kol., 1999, s. 32) Odměny jsou účinné prostředky výchovy a proto jich musí vychovatel používat více než trestů. Odměna povzbuzuje správné jednání. Trest má mnohdy právě opačný účinek. Pokud se dítě bojí trestu, není tak výkonný jako jedinec, který vidí, že se mu daří a je chválen. Přísné tresty mohou narušovat kladný vztah a důvěru dítěte. Naopak dobře volené odměny tento vztah posilují. (Vychodil, 2001, s. 72)

Odměny a tresty jsou různé podoby (např. ústní, gesta, zákaz, náprava, fyzický – kliky, dřepy, psychické – nezájem, dobrovolný). Ne všechny tresty jsou vždy vhodné. Při jejich uplatňování je třeba dodržovat určitá pravidla. Rozhodně, by měly být vždy přiměřené věku, musí být srozumitelné, aby dítě vždy vědělo proč je chváleno či trestáno. Odměny a tresty by se neměly přehánět, pokud se naskytne možnost pochválit, měl by vůdce chválit. Pro všechny děti by měl platit stejný metr. Pokud jedno dítě za něco pochválím, mělo by být za stejný čin pochváleno i dítě druhé – musí se dávat pozor na to, aby nebyli soustavně chváleni či trestáni ti stejní jedinci. Každý dobrý čin by měl být

oceněn, i když se nám zdá sebe menší, pro dítě může mít obrovský význam. Vedoucí musí být důsledný k sobě i dětem. Pokud udělá chybu měl by ji přiznat a napravit. Trest, by neměl nikdy dítě ponižovat. I při trestání musí být zachována individualita a důstojnost dítěte.

Na teoretickou část této práce chci nyní navázat částí praktickou. Než se začnu plně věnovat praktické části, chci se znovu vrátit ke kapitole číslo čtyři, ve které mluvím o prvcích skautské metody. Tato kapitola mě zaujala právě množstvím prvků, z kterých se skládá. A díky nimž je skauting jednou z nejkompexnějších aktivit. Na tuto komplexnost se zaměřím právě v následující praktické části.

II.PRAKTICKÁ ČÁST

II.1. Kapitola - Výzkumná metoda

II.1.1 Popis zvolené metody, a její úskalí

Při získávání informací jsem se rozhodovala mezi dvěma pro mě vhodnými metodami – strukturovaným rozhovorem a dotazníkem. Strukturovaný rozhovor jsem chtěla použít hlavně pro zajištění větší návratnosti (Disman, 2005, s. 141). Se všemi rodiči světlušek přicházím pravidelně do styku, díky tomu bych měla zaručeny odpovědi na všechny otázky. Toto však neplatí u rodičů vlčat, a sehnat ochotné rodiče by bylo značně obtížné a i v tak malém množství respondentů velmi časově náročné. Také bych nemohla tazatele oslovovat sama, čímž by se návratnost rapidně snížila.

Po zvážení všech těchto rozdílů jsem si jako výzkumnou metodu zvolila dotazník, jehož distribuce nebyla v tomto malém množství nijak obtížná. Při tvorbě dotazníku jsem se snažila volit takové otázky, které by vyhovovaly mým cílům, byly jasně formulované a pro rodiče dobře pochopitelné. Jsem si však vědoma toho, že i přes veškerou mou snahu mnozí rodiče některé otázky nezodpověděli a vynechali.

Dotazník obsahuje patnáct otázek.

Prvních pět otázek dotazníku je zaměřeno na osobu rodiče. A jeho osobní vztah ke skautingu a veselskému středisku.

Otázky číslo šest a sedm se týkají dítěte a ostatních volnočasových aktivit, které navštěvuje. Otázka číslo osm obsahuje šest podotázek, z nichž se každá týká jiného kroužku. Zde měli respondenti porovnat volnočasové aktivity. Měli hodnotit, jak který kroužek formuje jejich dítě a jaká pozitiva mu přináší do jeho budoucího života.

Otázky číslo osm, devět a deset vypovídají o dítěti při fungování ve skautském oddílu.

Jedenáctá, dvanáctá a třináctá otázka zkoumají rodinný život a poslední dvě otázky slouží ke zjištění osobních údajů rodiče – ptají se na dosažené vzdělání a věk.

II.1.2 Záměr, cíl dotazníku

Cílem dotazníku bylo oslovit relativně malou skupinu rodičů vlčat a světlušek. (Rodičů světlušek je v roji 18, vlčat je podstatně více a to 32.)

Cílem mé práce bylo zjištění názorů rodičů na skauting, jeho výchovný vliv na dítě a popř. i na rodinu, ve které dítě vyrůstá. Za nejdůležitější a pro mou práci stěžejní část považuji zjištění postavení skautingu v porovnání s jinými kroužky, které mají děti k dispozici. K tomu patří také otázka, proč si rodiče ve velké konkurenci aktivit, zvolili zrovna skauting.

Cílem dotazníku je tedy potvrdit nebo vyvrátit, že i ve velké konkurenci jiných aktivit má skauting dítěti podle rodičů stále ještě co nabídnout. A je podle rodičů vhodnou formou trávení volného času, i v dvacátém prvním století.

II.1.3 Respondenti

S přihlédnutím k povaze dotazníku jsem si za adresáty zvolila rodiče, jejichž děti navštěvují skautské středisko „Čejka“ ve Veselí nad Moravou, a které spadají do kategorie vlčat a světlušek.

Od těchto respondentů jsem měla k dispozici 22 dotazníků.

Věk respondentů se pohyboval mezi 25-34 lety. Což lze předpokládat vzhledem k věku dětí.

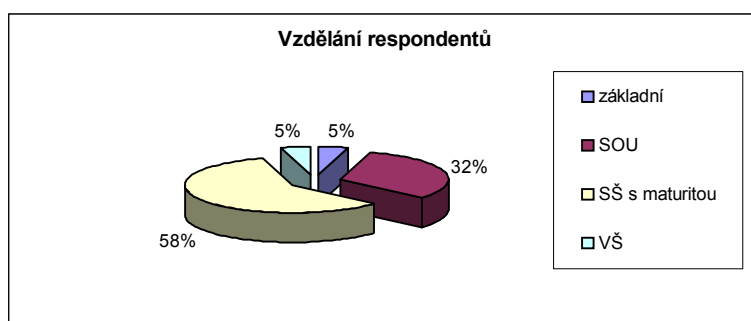
Graf č. 1

Většina rodičů má středoškolské vzdělání s maturitou, ale je zde i nezanedbatelný počet rodičů, kteří mají střední odborné vzdělání.¹⁵ překvapivé je, že jen 10% rodičů má vysokoškolské či základní vzdělání.

¹⁵ viz dotazník otázka číslo 14

Graf č. 2

II.1.4 Časové rozmezí a postup výzkumu

Výzkum probíhal v listopadu a prosinci 2006. Mezi rodiče vlčat a světlušek bylo rozdáno 40 dotazníků. Ke včasnému vyhodnocení a zpracování bylo vráceno 22 dotazníků. Návratnost dotazníku je tedy 55%.

Do rukou rodičů se dotazník dostal zprostředkovně, a to přes jejich děti. Vlčatům a světluškám byl dotazník rozdán na družinovkách. Děti jej odevzdaly doma rodičům a na příští družinovku jej vyplněný přinesly zpátky.

Vzhledem k této skutečnosti chci upozornit na to, že se nejednalo o typický sociologický výzkum, ze kterého by se daly dělat všeobecné závěry. Dá se totiž předpokládat, že ty děti, které přinesly dotazník domů a následně i zpátky, pochází z rodin, které se skutečně živě zajímají o to, co jejich dítě ve volném čase dělá a ptají se na to, jaké úkoly si má na příště připravit. (Za další úkol na příští družinovku mohli rodiče považovat i tento dotazník.)

Na tuto skutečnost budu brát zřetel také při vyhodnocení dotazníku, kterým vás provedu v následující druhé kapitole.

II.2. Kapitola - Vyhodnocení dotazníku

V předchozí kapitole jsem nastínila výzkumnou metodu a její úskalí, popsala jsem zaměření, cíl dotazníku, časové rozmezí a průběh výzkumu. Neopomenula jsem představit respondenty a charakterizovat jejich věk a vzdělání. V kapitole číslo dvě seznámím čtenáře se stěžejními otázkami dotazníku a s jejich možnou interpretací. Pro lepší orientaci je hodnocení dotazníku rozděleno na tři části.

První část porovnává skauting s ostatními volnočasovými aktivitami, které může dítě mladšího školního věku navštěvovat. Druhá část je zaměřena na osobní vztah rodičů – respondentů ke skautingu. A poslední třetí část se týká přímo veselského skautského střediska. Na závěr celé druhé kapitoly provedu shrnutí stěžejních výsledků zjištěných výzkumem a zamyslím se nad možnými otázkami, vyvstávajícími k dalšímu řešení.

II.2.1 Skauting versus ostatní volnočasové aktivity

Jak vyplývá z teoretické části této práce, skauting je jednou z aktivit, kterou může dítě ve svém volném čase navštěvovat. Mezi aktivity – činnosti, které nejvíce navštěvují děti mladšího školního věku, a na které je dotazník zaměřen, patří: hudební školy, sportovní kroužky, výtvarné kroužky, dramatické kroužky, jazykové kroužky aj.

Každá z těchto aktivit rozvíjí potenciál dítěte jinak. V otázce číslo sedm měli respondenti určit jak moc podle nich kroužky rozvíjí hudební nebo pohybové vlastnosti dítěte, ovlivňují školní prospěch a budoucí povolání nebo zlepšují chování v kolektivu, či přispívají k uvolnění a rekreaci dítěte. Všechny tyto uvedené otázky mají vliv na zdravý vývoj a osobnostní růst jedince.¹⁶ Každý z uvedených kroužků rozvíjí jinou složku osobnosti. V otázce číslo sedm se tedy respondenti zamýšleli nad tím, jak moc mohou aktivity (sportovní kroužek, hudební aj.) přispívat k rozvoji jednotlivých složek osobnosti dítěte. Tyto složky osobnosti vyjadřovalo osm tezí.¹⁷ Všech osm tezí bylo zvláště u každé aktivity. Respondenti měli obodovat i ty aktivity, které jejich dítě nenavštěvuje. U každé teze (např. ovlivňuje školní prospěch, budoucí povolání atd.) měli ve čtverečku označit jedno číslo 1-4 (ano, spíše ano, spíše ne, ne), podle toho jak moc daná aktivita tuto stránku rozvíjí.

---

¹⁶ viz. Teoretická část, Kapitola 3.1 Výchova ve volném čase

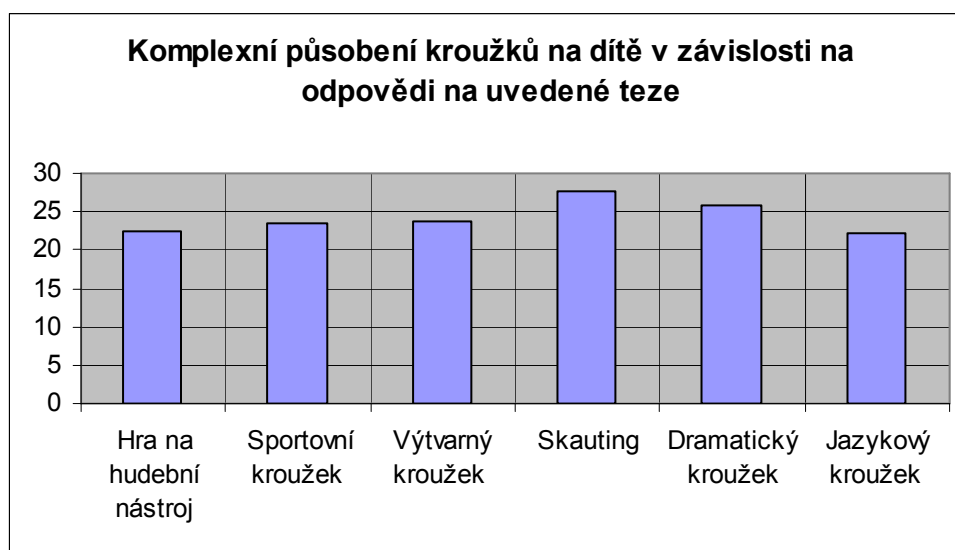
¹⁷ Teze je např. tvrzení: Rozvíjí přirozené hudební nadání, Podporuje kreativitu dítěte a další.

V této otázce šlo převážně o porovnání volnočasových aktivit. Nejprve jsem se tedy při vyhodnocování zaměřila na komplexní rozvoj osobnosti dítěte. Abych se dostala ke konečnému grafu, který vidíme níže, postupovala jsem takto: Nejprve jsem u každé aktivity zaznamenala do záznamové tabulky odpovědi každého respondenta. Každá aktivita byla zaznamenávána zvláště do tabulky. Respondenti měli číslem od jedné do čtyř (1=nejlépe) označit vhodnou odpověď. Při vyhodnocování i já použila tutéž bodovací škálu. V záznamové tabulce označila odpověď ano číslem 1, odpověď spíše ano číslem 2 atd. Pokud se stalo, že respondenti na některou tezi vůbec neodpověděli, označila jsem tuto „odpověď“ číslem 0. Posléze jsem u každé aktivity vypočítala četnost jednotlivých čísel – odpovědí na jednotlivé teze. Tím jsem u každé teze jednotlivého kroužku zjistila množství odpovědí ano, spíše ano, spíše ne, ne. Také jsem brala v úvahu nezodpovězené otázky u jednotlivých tezích, které jsem si při vyhodnocování označila číslem 0.

Poté jsem získala tabulku, ve které byl počet odpovědí na jednotlivé teze každého kroužku. Měla jsem tedy šest tabulek, podle šesti kroužků, z nichž každá tabulka měla osm řádků – tezích. Vedle každé této tabulky jsem vytvořila novou (opět pro každý kroužek zvláště), kde jsem součet jednotlivých odpovědí ano vynásobila 4body, odpověď spíše ano 3body, odpověď spíše ne 2body a odpověď ne 1bodem. Toto jsem provedla u každé teze každého kroužku. Kdybych dále tyto výsledky u každé aktivity sečetla, získala bych odpověď na to, která z aktivit nejkompaktněji rozvíjí dítě. Při tomto vyhodnocování jsem si však uvědomila, že je nutné zohlednit i respondenty, kteří na jednotlivé teze uvedené aktivity neodpověděli. Toho jsem docílila tak, že jsem součet odpovědí na jednotlivé teze (po vynásobení mými zvolenými koeficienty (4,3,2,1)) vydělila počtem dotazníků od kterého jsem u každé teze odečetla počet respondentů, kteří neodpověděli. Číslo, které jsem získala je průměrem odpovědi na jednotlivou tezi. U každé teze každého kroužku jsem použila tento stejný postup. Tyto výpočty jsem v závěru sečetla a díky tomu jsem mohla porovnat komplexní působení jednotlivých kroužků na dítě podle názorů respondentů.

Graf č.3

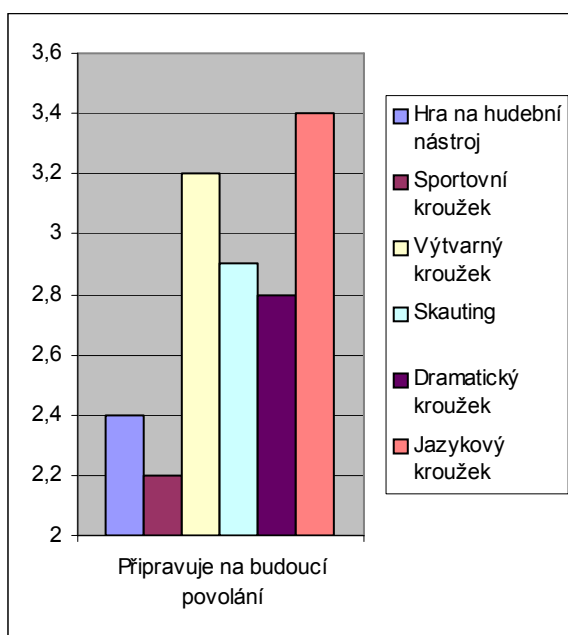
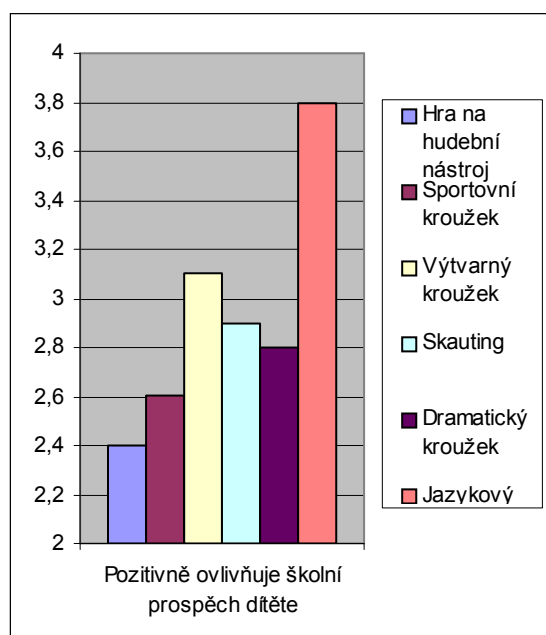
Výsledky ukazuje tento graf, kde číslo na ose y zobrazuje průměrnou hodnotu kroužku, kterou jsem získala a osa x označuje šest kroužků.

Nejkomplexněji podle respondentů rozvíjí dítě skauting. I když ostatní aktivity dopadly jen o něco hůře. Z tohoto hlediska jsem si vědoma problému statistické významnosti. V tomto malém množství respondentů nemohu zaručit takovou statistickou spolehlivost jako by tomu bylo v případě většího množství dotazníků.

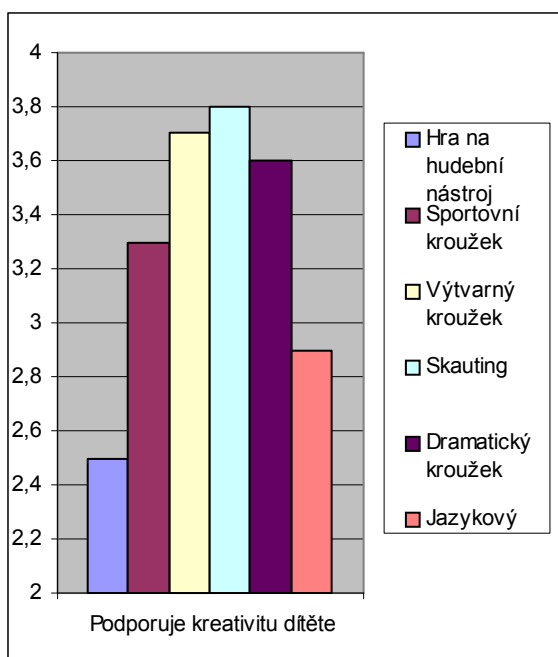
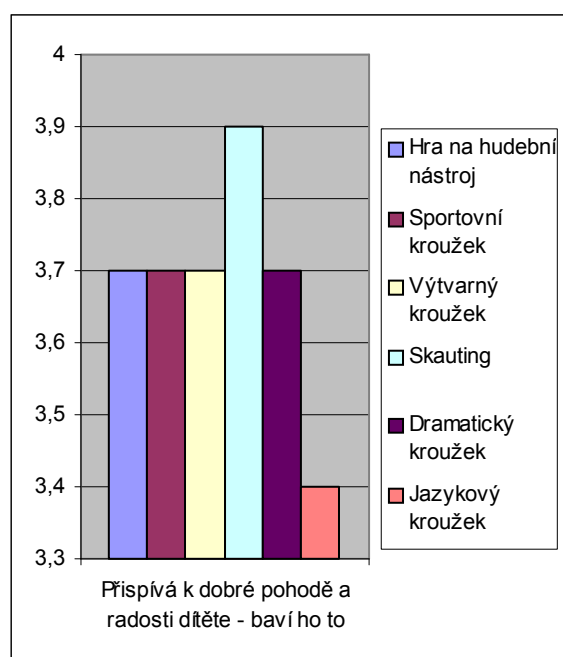
Pouze jazykový kroužek a hudební kroužek v komplexním rozvoji dítěte relativně za ostatními aktivitami mírně zaostává. Možná proto, že se zaměřuje výhradně na jednu složku osobnosti, jak zjistíme z dalšího porovnávání.

Při dalším vyhodnocování jsem se zaměřila na jednotlivé teze. Použila jsem stejná průměrná čísla, která mi vyšla u jednotlivých tezích. Teď jsem však porovnávala konkrétní tezi v závislosti na všech kroužcích.

Po tomto bližším zkoumání například vidíme, že jazykový kroužek nejvýznamněji ovlivňuje školní prospěch dítě, a je mu přisuzován největší význam z hlediska budoucnosti a povolání dítěte. Dítěti však jeho navštěvování přinese nejméně radosti a také jeho kreativitu příliš nepodporuje.

Graf č.4**Graf č.5**

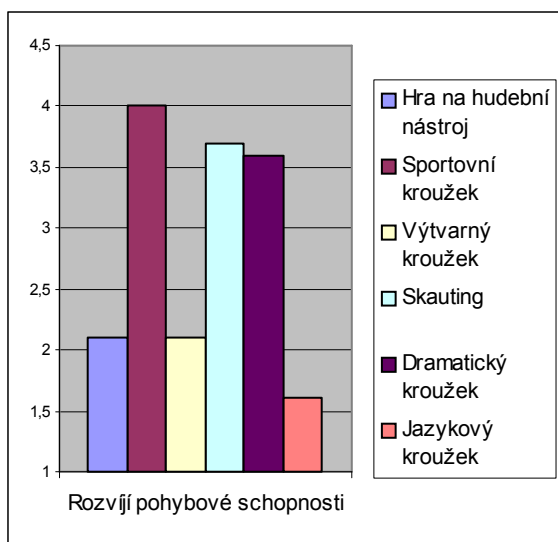
V otázce týkající se kreativity, se nejlépe umístil opět skauting. Velké oblíbenosti se u respondentů těší také výtvarný a dramatický kroužek. Po vyhodnocení toho, který kroužek nejvíce přispívá k dobré pohodě a radosti dítěte jsem zjistila, že nejvíce pohody přinese dětem skauting. Ostatní kroužky jsou ale v naprosté rovnováze a baví dítě přibližně stejně. Nejhorší v tomto srovnání dopadl jazykový kroužek, který podle respondentů baví děti nejméně.

Graf č.6**Graf č.7**

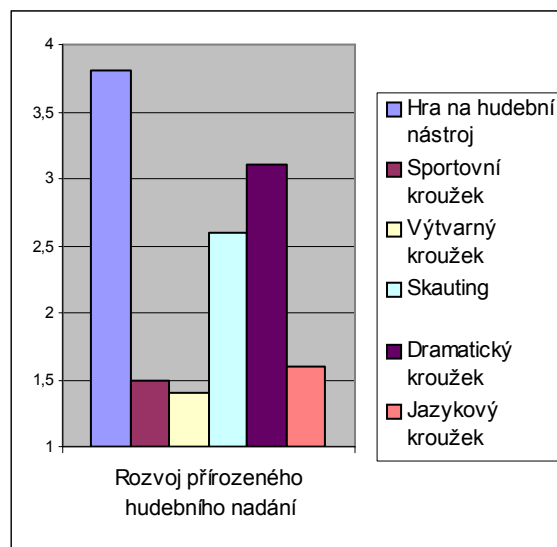
V další tezi, která zjišťovala rozvoj pohybových schopností dítěte se umístil sportovní kroužek, ovšem opět i skauting a dramatický kroužek mají pozitivní dopad na pohybové schopnosti.

Z uvedených kroužků nejvíce rozvíjí hudební nadání hra na hudební nástroj, na druhém místě se umístil dramatický kroužek a na třetím skauting.

Graf č.8

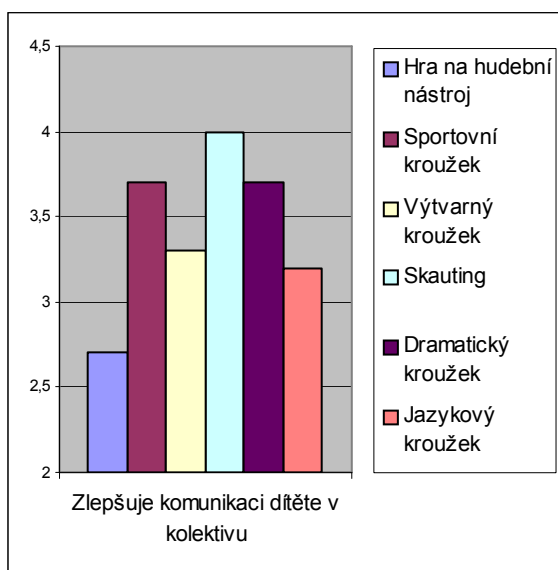

Graf č.9

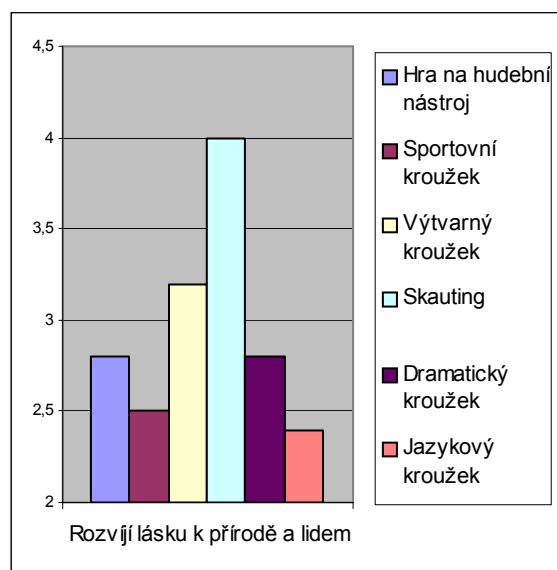

Podle respondentů je to opět skauting, který zlepšuje komunikaci dítěte v kolektivu, ovšem opět vidíme, že sportovní a dramatický kroužek také komunikaci výrazně zlepšují. Co se týče lásky k přírodě a lidem, zde vidíme daleko větší rozptyl mezi skautingem a ostatními volnočasovými kroužky. Kde skauting rozvíjí lásku k přírodě a lidem nejvíce.

Graf č.10

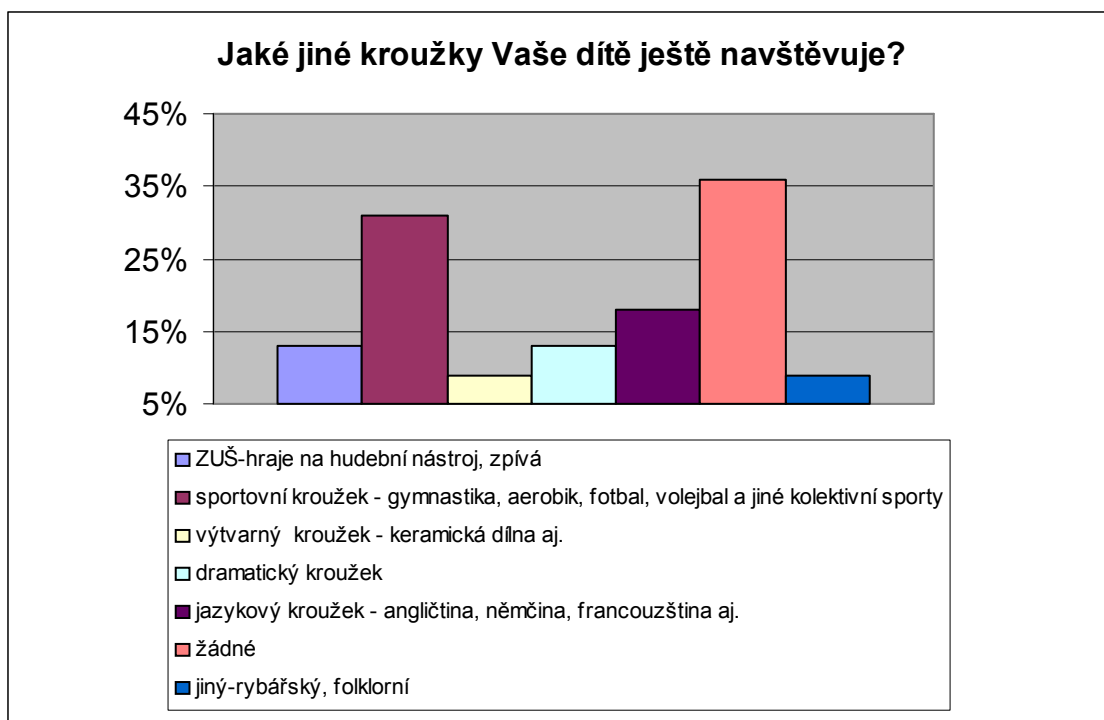

Graf č.11

Z otázky číslo osm vyšel skauting jako nejlépe komplexně hodnocená aktivita. A i u jednotlivých tezí se skauting vždy umístil na prvních třech příčkách. Tato skutečnost může být dána také tím, že 28% dětí již žádný jiný kroužek nenavštěvuje. Hned za tímto údajem stojí 24 % dětí, které navštěvují nějaký sportovní kroužek a 14% dětí navštěvujících jazykový kroužek. Děti navštěvují také základní uměleckou školu a dramatický či folklorní kroužek.

Graf č.12

Rodiče se rozhodují mezi relativně velkým množstvím kroužků. Kroužky pro dítě je možné vybrat na základě vlastní zkušenosti (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002), na základě zájmů dítěte, či na tom, jakou škálu volnočasových aktivit nabízí město či vesnice, ve které rodina žije. Nezanedbatelná je také ekonomická situace rodiny. Většina volnočasových kroužků je placených a málokteré rodiny si z tohoto důvodu mohou dovolit sem posílat své děti. Dá se předpokládat, že rodiny, jejichž živitelé mají vyšší vzdělání mohou své děti posílat i do finančně náročnějších kroužků, mezi které patří např. jazykové kroužky a hudební školy. Abych mohla potvrdit tuto skutečnost, porovнала jsem otázku číslo 6 z dotazníku – „Jaké jiné kroužky Vaše dítě ještě navštěvuje?“ s dosaženým vzděláním respondentů (otázkou číslo 14). Vyhodnocení jsem provedla tak, že jsem si respondenty rozdělila do dvou skupin. Respondenti, kteří mají základní či učňovské vzdělání byli označeni jako skupina s nižším vzděláním. Respondenti, kteří mají maturitu či vysokou školu byli označeni jako skupina s vyšším vzděláním. U každého z uvedených

kroužků v otázce číslo šest jsem pak označila vzdělání respondenta. Dále jsem si vytvořila novou tabulku, do které jsem u každého kroužku zapsala počet osob s vyšším či nižším vzděláním, jejichž dítěte tento kroužek navštěvuje. Výsledky v procentech jsou uvedené v následujícím grafu.

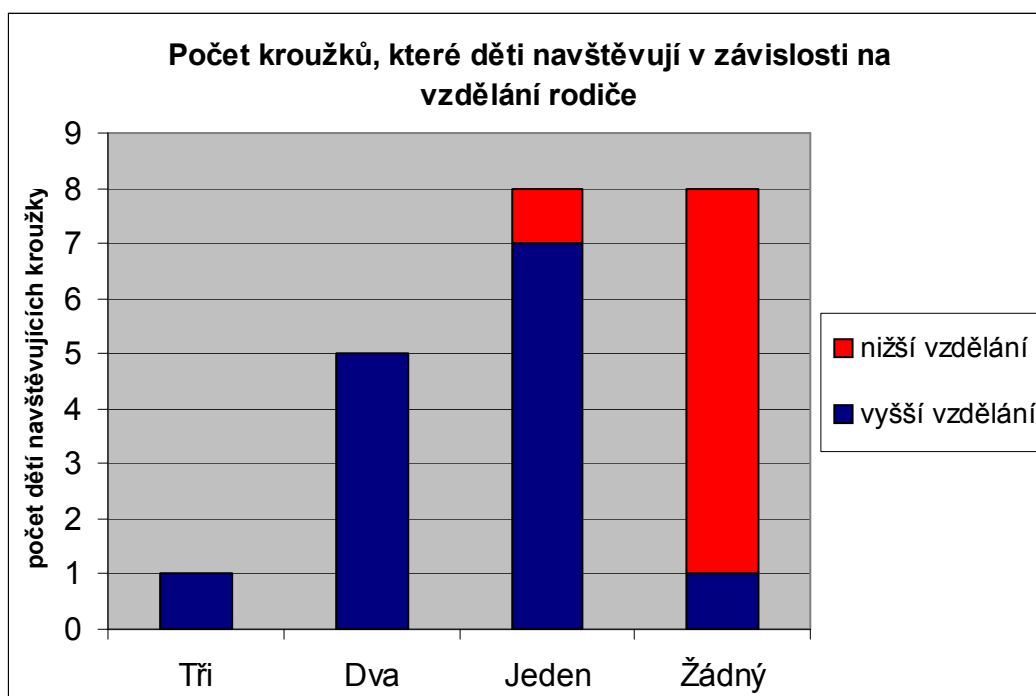
Skutečně vidíme, že děti respondentů s vyšším vzděláním navštěvují více kroužků. Nejvíce je to sportovní a jazykový kroužek, a dále Základní umělecká škola – hra na hudební nástroj atd. Naopak děti respondentů s nižším vzděláním už žádný jiný kroužek (mimo skaut) nenavštěvují.

Graf č.13

Také počet kroužků, které dítě navštěvuje v závislosti na vzdělání rodiče je zajímavý. Většina dětí z rodin s vyšším vzděláním posílá své děti ještě minimálně do jednoho, dvou a dokonce i tří kroužků. Rodiny s nižším vzděláním své děti do žádného jiného kroužku neposílají.

Graf č.14

Shrnutí:

V tomto oddíle bakalářské práce jsem ukázala postavení skautingu v rámci jiných volnočasových aktivit. Nejprve jsem zkoumala celkové působení aktivit na dítě. V tomto komplexním srovnání se skauting umístil nejlépe. Ovšem z dalšího zkoumání v rámci jednotlivých tezí vidíme, že skauting nemůže soupeřit s jinými kroužky (např. hudební vzdělání), které sice nerozvíjí dítě z tolika hledisek, ale naopak mu poskytují větší vzdělání v jedné konkrétní oblasti. Vždy tedy záleží na tom jaký kroužek se dítě rozhodne navštěvovat, zda ten, který ho bude rozvíjet po všech stránkách stejně, či ten který je zaměřen jednostranně. Možná proto volí většina rodičů pro své dítě více kroužků. Zajímavým zjištěním je to, že děti rodičů s vyšším vzděláním navštěvují větší počet kroužků než děti rodičů s nižším vzděláním.

II.2.2 Vztah respondentů ke skautingu

V předchozí části druhé kapitoly jsem porovnávala skauting s ostatními aktivitami pro děti. V této kapitole se zaměřím na respondenty. Budu zkoumat jejich vztah ke skautingu a to, jak skauting ovlivňuje jejich rodinu – zda chodí do skautu i sourozenci, zda celá rodina chodí do přírody atd.

V minulé kapitole jsem poukázala na to, jak je pro rodiče těžké vybrat pro své dítě vhodnou aktivitu. Někteří rodiče vybírají kroužky podle vlastních zkušeností, podle toho co je v mládí bavilo a oslovilo. Někde si naopak nechají poradit od známých či ponechají dítěti právo výběru.

Graf č.15

Právě při výběru skautingu nechala více jak polovina rodičů rozhodnutí na dítěti, které samo projevilo zájem o skauting. 21% rodičů zvolilo skauting na základě doporučení známých, rodiny či přátel. Na základě vlastní zkušenosti se rozhodovalo jen 15% rodičů. Jen jeden respondent byl sám členem skautu¹⁸ a méně než polovina rodičů měla se skautingem nějaké zkušenosti. Tyto zkušenosti byly převážně pozitivní.

Převážná většina respondentů má dvě děti. 45% dětí má sourozence, který také navštěvuje skaut. Vzhledem k zákazu skautingu v osmdesátých letech nemůžeme vidět přenos skautských ideálů z generace na generaci, ale ukazuje se zde zájem vyvolaný jiným sourozencem. Skauting se tak často stává rodinnou záležitostí a nejen pouhou individuální volnočasovou aktivitou.

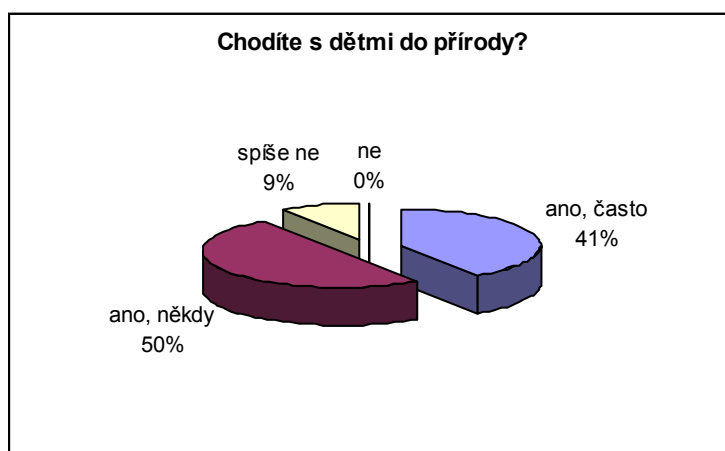
Dobře fungující rodina má vědět kde, s kým a jak tráví rodinní příslušníci svůj volný čas. To lze zjistit pouze tak, že spolu členové rodiny komunikují. Rodiče si mají s dětmi povídat o jejich pocitech a zážitcích.. Pro mě překvapivým výsledkem byl fakt, že toto všichni oslovení dělají. Všichni respondenti uvedli, že si se svým dítětem povídají o průběhu družinových schůzek a výprav.

Výchova skautingu se z části uskutečňuje v přírodním prostředí. Pokud je zájem o přírodu ze strany rodiče je pravděpodobné, že přeneseme tento zájem také na své dítě. 41%

¹⁸ Exkurs: tato skutečnost je dána především průměrným věkem rodičů. V jejich mládí, cca osmdesátá léta byl skauting zakázán.

respondentů uvedlo, že chodí s dětmi do přírody často. 50% rodičů chodí s dětmi do přírody alespoň někdy. A jen 9% rodičů nechodí do přírody vůbec.

Graf č.16

Shrnutí:

Vztah respondentů ke skautingu je převážně kladný. Skauting jako volnočasovou aktivitu zvolili respondenti proto, že samo dítě projevilo zájem ho navštěvovat, a nebo jim skauting doporučili známí, či rodinní příslušníci. Ve většině rodin navštěvuje skauting více sourozenců. Možná proto si v rodinách rodiče povídají s dětmi o průběhu družinových schůzek, jak vyplývá z odpovědi na otázku č.9. Tento výsledek může ale ukazovat i na to, že dotazník odevzdali jen rodiče silně sympatizující se skautingem, nebo na tuto otázku odpověděli respondenti kladně proto, že nechtějí být považováni za rodiče, kteří s dítětem nemluví. Rodiče chodí s dětmi relativně často do přírody. Proč tomu tak je nám však bohužel dotazník neukazuje. Právě tato otázka by mohla být předmětem dalšího případného výzkumu.

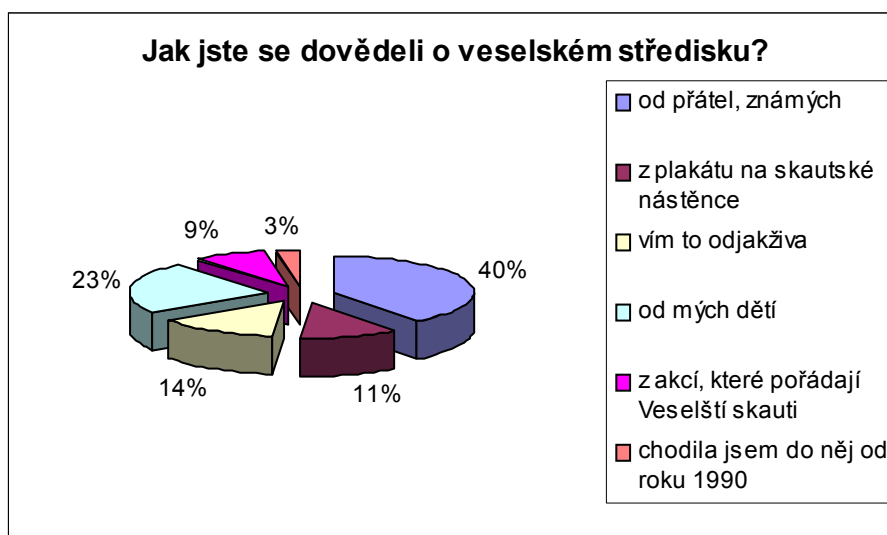
II.2.3 Veselské skautské středisko

Tento výzkum byl proveden ve veselském skautském středisku. Je tedy samozřejmé, že se některé otázky v dotazníku týkaly právě tohoto střediska. Přesto je v této práci uvádím. Jednou z otázek, která nebyla zařazena do dotazníku pro zkoumání skautské výchovy dětí, nýbrž pro konkrétní potřeby veselského střediska byla otázka číslo 1. znějící takto: Jak jste se dověděli o veselském středisku? Touto otázkou jsme zjistili informovanost respondentů o skautském středisku.

Skauting se v našem městě nejvíce dostává do podvědomí občanů skrz jejich přátel či známé nebo přes samotné děti. Zjištění, že se pouze 9 % dotazovaných o činnosti veselského střediska dovídá z jeho reprezentativních akcí, negativně překvapuje. Vypovídá to o tom, že je nutné více zkvalitnit propagaci skautingu ve Veselí nad Moravou. A také zlepšit komunikaci s veřejností.

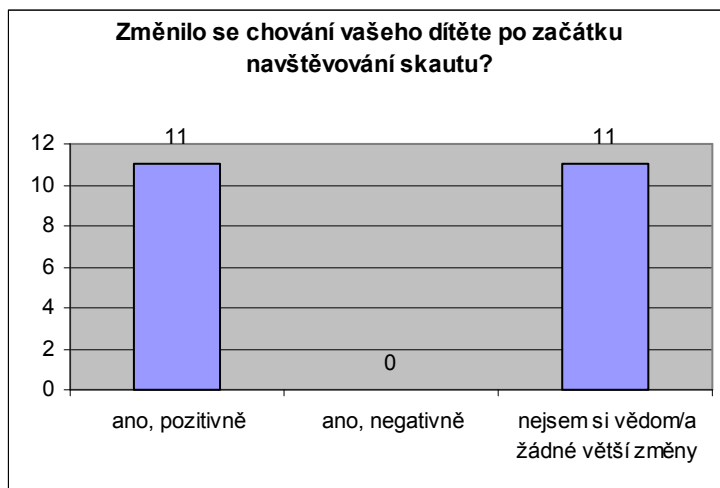
Graf č.17

Dobrou vizitkou každého kroužku je pozitivní změna v chování jedince. Obzvláště skauting by měl k dobrému chování k bližnímu své členy nejvíce vést.

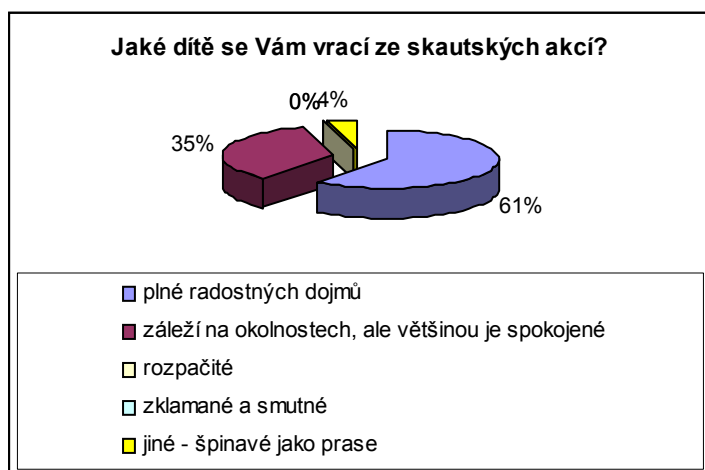
Polovina respondentů se domnívá, že se chování jejich dítěte od začátku navštěvování skautu zlepšilo. Dalších 50 % rodičů si není patrně žádné změny v chování svého dítěte. Za pozitivní hodnocení můžeme brát i fakt, že se chování žádného dítěte v závislosti na navštěvování skautingu nezměnilo negativně.

Graf č.18

Každý volnočasový kroužek by měl pozitivně formovat mladého člověka a jeho mysl. Také skauting by se měl snažit dítě pozitivně naladit a motivovat k další činnosti. Skauting je ale i hra¹⁹, proto se má dítě ze skautských akcí vracet domů v radostné pohodě. Níže uvedený graf tuto skutečnost potvrzuje. Ze skautských akcí pořádaných střediskem ve Veselí nad Moravou se 61 % dětí vrací plně radostných dojmů, 35 % dětí je většinou spokojených – záleží však na okolnostech. Žádný z rodičů neuvedl, že by se jeho dítě vracelo rozpačité, smutné či zklamané.

Graf č.19

Z vyhodnocení otázek, které jsou zaměřené na středisko ve Veselí nad Moravou jsou patrné převážně tyto skutečnosti. Středisko ve Veselí nad Moravou by mělo zkvalitnit svoji propagaci a informovat o své činnosti více prostřednictvím akcí, které pořádá. Svou výchovnou funkci plní podle respondentů dobře. Neboť se děti vrací ze skautských akcí spokojené a plně radostných dojmů. Také chování dětí se ve skautingu nezhoršilo, mnohdy se naopak zlepšilo.

¹⁹ viz. teoretická část

Shrnutí

Na úplném začátku své bakalářské práce, jsem si vytýčila cíle, ke kterým jsem chtěla dospět. Při sestavování dotazníku jsem měla tyto cíle stále v patrnosti a podle nich jsem také formulovala otázky. Chtěla jsem zjistit názory rodičů na skauting, jeho výchovný vliv na dítě a popř. i celou rodinu. Také jsem chtěla zjistit jaké postavení má skauting v rámci jiných volnočasových aktivit a proč rodiče posílají své dítě právě do skautu. Jako respondenty jsem si určila rodiče dětí, vlčat a světlušek.

Při vyhodnocování dotazníku jsem se setkala s řadou problémů. Jedním z nich byla nízká návratnost dotazníku, jen 55%. Myslím si, že se toto projevilo hlavně u otázky číslo šest, kde respondenti porovnávali skauting s jinými volnočasovými kroužky. Po zhodnocení odpovědí vyšlo najevo, že nejkompexněji – nejobecněji, čili po všech stránkách rozvíjí dítě právě skauting. Tento závěr si zdůvodňují především nízkou návratností dotazníku – jen 55%. Můžeme se domnívat, že dotazník vyplnili a odevzdali právě ti respondenti, kteří měli se skautingem velmi dobré, nebo dobré zkušenosti.²⁰ Dalším problémem se ukázala otázka číslo osm, kde se respondenti vyjadřovali k zájmovým kroužkům. Mnozí se vyjadřovali i k těm kroužkům, které jejich dítě nenavštěvuje. Stejně jako nízkou návratnost dotazníku, považuji za nedostatek sedmé otázky i to, že se respondenti k určitým „tezím“ otázky vyjadřovali z pohledu nezávislého pozorovatele. To jsem brala v úvahu při jejím zpracování. Snažila jsem se zjistit, zda rodiče některé z tezí nepochopili, to se však nepotvrdilo. Domnívám se tedy, že respondenti jednoduše vynechali tu či onu odpověď na otázku z toho důvodu, že jí nepřikládali dostatečný význam a nebo na ni prostě jen zapoměli. Ukázalo se, že ostatní otázky již nepůsobily respondentům větší problémy a i jejich vyhodnocení proběhlo hladce.

---

²⁰ viz. Dotazník, otázka č.4

ZÁVĚR

Na závěr své práce bych se ráda vrátila k cílům, které jsem si nastolila v úvodu práce.

Mým hlavním cílem bylo seznámit čtenáře s výchovou světlušek a vlčat, se zaměřením na středisko „Čejka“ ve Veselí nad Moravou. Než jsem mohla přistoupit k principům této výchovy musela jsem představit organizaci Junák – svaz skautů a skautek, popsat její poslání, cíle, myšlenkové základy a historické proudy, které ovlivnily její vznik a výchovné úsilí. V další kapitole bylo nutné seznámit čtenáře s výchovou ve volném čase, neboť právě do ní se promítá skautské výchovné úsilí. Součástí této kapitoly bylo představení základních volnočasových aktivit, které jsou určeny pro děti mladšího školního věku – světlušky a vlčat. V další kapitole jsem se více zaměřila na výchovu ve skautské organizaci, popsala jsem její znaky a prvky skautské výchovné metody. Právě prvkům skautské výchovy je zde věnován relativně velký prostor, ale možná právě díky těmto prvkům má skautská výchova tak celistvý rozměr a komplexní charakter, jak potvrdila praktická část. Poslední kapitola teoretické části byla věnována družinovým schůzkám, plánování, tvorbě programu a motivaci.

Za stěžejní část své bakalářské práce považuji část praktickou. Přesto si ale uvědomuji, že bych nemohla vytvořit dostatečně ucelenou práci bez potřebného množství informací, které jsem získala při tvorbě výše zmíněné teoretické části.

Praktická část je založena na výzkumu provedeném ve skautském středisku ve Veselí nad Moravou. Výzkum byl proveden pomocí dotazníku určeného rodičům vlčat a světlušek. Cílem bylo zjistit názory rodičů na skauting a jeho vliv na jejich dítě. Významným zjištěním se ukázalo také postavení skautingu v rámci jiných mimoškolních aktivit a v poslední řadě také zjištění úspěšné činnosti veselského střediska.

Po vyhodnocení dotazníku se potvrdily tyto hypotézy. V rámci postavení skautingu versus jiné aktivity se v nejkompexnějším zhodnocení nejlépe umístil právě skauting. Přináší dětem pocit uspokojení, naplnění, podporuje jejich kreativitu, komunikaci v kolektivu a baví ho. Ze skautských akcí se dítě většinou vrací plně radostných dojmů a kladných zážitků. V porovnání s jinými volnočasovými aktivitami tak dopadl skauting výborně, i když plně nedokáže nahradit např. hudební či jazykové školy, které rozvíjí cíleně jednu složku osobnosti jedince. Evidentně je tak účast ve skautingu pro děti přínosem a skautská výchova má stále ještě smysl.

Velmi zajímavým zjištěním při porovnávání odpovědí respondentů bylo to, že většina dětí jejichž rodiče mají nižší vzdělání nenavštěvují už žádný jiný zájmový kroužek. Naopak v rodinách respondentů s vyšším vzděláním navštěvuje dítě kromě skautingu ještě minimálně jiný další kroužek.

Respondenti mají ke skautingu kladný vztah, i když nebyli členy skautu a skaut jako zájmovou činnost pro své dítě vybrali na základě jeho vlastního rozhodnutí. S výchovným působením skautského střediska ve Veselí nad Moravou jsou respondenti na základě chování svého dítěte spokojeni.

Na závěr bych se chtěla zmínit o nedostatku tohoto výzkumu, za nějž považuji malou návratnost dotazníku – pouze 55%. V souvislosti s tím musím bohužel upozornit na nižší statistickou významnost tohoto výzkumu. Přesto si však myslím, že byl pro potvrzení stanovených hypotéz a dosažení cílů této bakalářské práce relevantní.

V rámci této bakalářské práce byl proveden pouze základní výzkum skautingu jako volnočasové aktivity a jiných mimo školních činností. Bohužel mi však rozsah této práce a také mé minimální předchozí zkušenosti s jakýmkoliv výzkumem, nedovolily zkoumat toto téma hlouběji. Přesto si myslím, že je téma mimo školních aktivit pro děti a mládež natolik zajímavé a přínosné, že by bylo vhodné provést jeho rozsáhlejší analýzu, která by se mohla plošně zabývat pohledem na komplexnost skautingu v celé České republice. Výzkum by se mohl rozšířit nejen z hlediska místa, ale také z hlediska ostatních věkových skupin ve skautu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BADEN – POWEL, R., *Vlče, skaut, rover*, 1. vyd. Liberec : naklad. Skauting, 1993. 223 s. ISBN 80-85421-06-2

BENEŠOVSKÁ, S., ČERNÁ, M., a kol., *Cestičkou světlušek 1. díl.*, 1. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek, Tiskové distribuční centrum, 1998. 76 s. ISBN 80-86109-14-3

BŘICHÁČEK, Václav. *Skautský oddíl I.*, 1. vyd. Liberec : naklad. Skauting, 1992. 175 s. ISBN 80-85421-04-6

BŘICHÁČEK, Václav. *Poselství skautské výchovy.* 1. vyd. Liberec : naklad. Skauting, 1991. 114 s. ISBN 80-85421-02-X

BŘICHÁČEK, V., KOLUCHOVÁ, J., MACHOVÁ, A., MARCELLIOVÁ, V., VAŇKOVÁ, I., *Psychologie.* Edice vůdcovská zkouška. 1. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek ČR, Tiskové distribuční centrum, 1999. 63 s. ISBN 80-86109-24-0

BŘICHÁČEK, V., a kol., *Čekatelská zkouška.* 4. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek, TDC, 2006. 79 s. ISBN 80-86825-15-9

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost.* Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, Praha 2005. 374 s. ISBN 80-246-0139-7

HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Psychologie.* 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X

KOLEKTIV HISTORICKÉ KOMISE při Ústřední radě Junáka – svazu skautů a skautek ČR. *Historie skautingu.* 2.vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek ČR, TDC, 2001. 63 s. ISBN 80-86109-27-5

KUPKA, Ondřej. *Družinový systém.* Skauting – tématické číslo. 1. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek, Tiskové distribuční centrum, 2005. 72 s. ISSN 1210-9827

NAGY, László. *250 milionů skautů.* 1. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek, Tiskové distribuční centrum, 1999. 154 s. ISBN 80-86109-23-2

RŮŽIČKA, Vít; BŘICHÁČEK, Václav. *Pedagogika.* Edice vůdcovská zkouška. 1. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek ČR, Tiskové distribuční centrum, 2000. 39 s. ISBN 80-86109-36-4

SPOUSTA, V., FALTÝSKOVÁ, J., HŘEBÍČEK, L., KNOTOVÁ D., ŘEHULKA, E., *Kapitoly z pedagogiky volného času.* Masarykova univerzita v Brně. 1.vyd. 1996. 37 s. ISBN 80-7178-711-6

VAŇKOVÁ, I., *Psychologie.* Edice vůdcovská zkouška. 1. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek, Tiskové distribuční centrum, 1999. 63 s. ISBN 80-86109-24-0

VYCHODIL, Daniel. *Metodika.* Edice vůdcovská zkouška. 2. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek ČR, Tiskové distribuční centrum, 2000. 77 s. ISBN 80-86109-68-2

ZAJÍC, Jiří. *Myšlenkové základy skautingu.* Edice vůdcovská zkouška. 1. vyd. Praha : Junák – Svaz skautů a skautek, Tiskové distribuční centrum, 2000. 79 s. ISBN 80-86109-40-2

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1 – Dotazník	57
Příloha č.2 – Cestička světlušek + Stezka vlčat	62
Příloha č.3 – Historie skautingu v datech	65

PŘÍLOHA č. 1 – Dotazník

Prosím o vyplnění tohoto dotazníku, který použiji jako podklad pro svou absolventskou práci

Dotazník je anonymní.

Pokud není uvedeno jinak, vyberte u každé otázky pouze jednu odpověď.

1. Jak jste se dověděli o tom, že je ve Veselí nad Moravou skautské středisko? (možno více odpovědí)

- a) od přátel, známých
- b) z plakátu na skautské nástěnce
- c) vím to odjakživa
- d) od mých dětí
- e) z akcí, které pořádají Veselští skauti
- f) jinak-jak? .....

2. Byl/a jste někdy členem skautu?

- a) ano
- b) ne

3. Měl/a jste se skautingem nějaké osobní zkušenosti, předtím ,než ho začalo Vaše dítě navštěvovat?

- a) ano
- b) ne

4. Pokud ano, jaké ?

- a) velmi špatné
- b) spíše špatné
- c) spíše dobré
- d) velmi dobré

5. Proč jste si zvolili zrovna skauting jako mimoškolní aktivitu pro Vaše dítě? (možno více odpovědí)

- a) samo projevilo zájem o skaut
- b) na doporučení známých, přátel, rodiny
- c) na doporučení učitele
- d) na základě vlastní zkušenosti
- e) jiný důvod- jaký? .....

6. Jaké jiné kroužky Vaše dítě navštěvuje? (možno více odpovědí)

- a) ZUŠ – hraje na hudební nástroj, zpívá
- b) sportovní kroužek – gymnastika, aerobik, fotbal, volejbal a jiné kolektivní sporty
- c) výtvarný kroužek – keramická dílna aj.

- d) dramatický kroužek
- e) jazykový kroužek – angličtina, němčina, francouzština aj.
- f) žádné

7. *Zkuste se zamyslet, jak by následující aktivity mohly přispívat k rozvoji Vašeho dítěte. Vyplňte prosím i ty aktivity, které Vaše dítě nenavštěvuje. U každé vlastnosti označte ve čtverečku jedno číslo, podle toho, jak moc podle Vás daná aktivita tuto vlastnost rozvíjí. Pokud možno žádnou vlastnost nevynechejte.*

7.1 Hra na hudební nástroj		ANO	spíše ANO	spíše NE	NE
	Rozvíjí přirozené hudební nadání	1	2	3	4
	Připravuje na budoucí povolání	1	2	3	4
	Rozvíjí lásku k přírodě a lidem	1	2	3	4
	Zlepšují komunikaci dítěte v kolektivu	1	2	3	4
	Rozvíjí pohybové schopnosti	1	2	3	4
	Podporuje kreativitu dítěte	1	2	3	4
	Přispívá k dobré pohodě a radosti dítěte – baví ho to	1	2	3	4
	Pozitivně ovlivňuje školní prospěch dítěte	1	2	3	4

7.2 Sportovní kroužek		ANO	spíše ANO	spíše NE	NE
	Rozvíjí přirozené hudební nadání	1	2	3	4
	Připravuje na budoucí povolání	1	2	3	4
	Rozvíjí lásku k přírodě a lidem	1	2	3	4
	Zlepšují komunikaci dítěte v kolektivu	1	2	3	4
	Rozvíjí pohybové schopnosti	1	2	3	4
	Podporuje kreativitu dítěte	1	2	3	4
	Přispívá k dobré pohodě a radosti dítěte – baví ho to	1	2	3	4
	Pozitivně ovlivňuje školní prospěch dítěte	1	2	3	4

7.3 Výtvarný kroužek		ANO	spíše ANO	spíše NE	NE
	Rozvíjí přirozené hudební nadání	1	2	3	4
	Připravuje na budoucí povolání	1	2	3	4
	Rozvíjí lásku k přírodě a lidem	1	2	3	4
	Zlepšují komunikaci dítěte v kolektivu	1	2	3	4

	Rozvíjí pohybové schopnosti	1	2	3	4
	Podporuje kreativitu dítěte	1	2	3	4
	Přispívá k dobré pohodě a radosti dítěte – baví ho to	1	2	3	4
	Pozitivně ovlivňuje školní prospěch dítěte	1	2	3	4

7.4 Skauting		ANO	spíše ANO	spíše NE	NE
	Rozvíjí přirozené hudební nadání	1	2	3	4
	Připravuje na budoucí povolání	1	2	3	4
	Rozvíjí lásku k přírodě a lidem	1	2	3	4
	Zlepšují komunikaci dítěte v kolektivu	1	2	3	4
	Rozvíjí pohybové schopnosti	1	2	3	4
	Podporuje kreativitu dítěte	1	2	3	4
	Přispívá k dobré pohodě a radosti dítěte – baví ho to	1	2	3	4
	Pozitivně ovlivňuje školní prospěch dítěte	1	2	3	4

7.5 Dramatický kroužek		ANO	spíše ANO	spíše NE	NE
	Rozvíjí přirozené hudební nadání	1	2	3	4
	Připravuje na budoucí povolání	1	2	3	4
	Rozvíjí lásku k přírodě a lidem	1	2	3	4
	Zlepšují komunikaci dítěte v kolektivu	1	2	3	4
	Rozvíjí pohybové schopnosti	1	2	3	4
	Podporuje kreativitu dítěte	1	2	3	4
	Přispívá k dobré pohodě a radosti dítěte – baví ho to	1	2	3	4
	Pozitivně ovlivňuje školní prospěch dítěte	1	2	3	4

7.6 Jazykový kroužek		ANO	spíše ANO	spíše NE	NE
	Rozvíjí přirozené hudební nadání	1	2	3	4
	Připravuje na budoucí povolání	1	2	3	4
	Rozvíjí lásku k přírodě a lidem	1	2	3	4
	Zlepšují komunikaci dítěte v kolektivu	1	2	3	4
	Rozvíjí pohybové schopnosti	1	2	3	4

	Podporuje kreativitu dítěte	1	2	3	4
	Přispívá k dobré pohodě a radosti dítěte – baví ho to	1	2	3	4
	Pozitivně ovlivňuje školní prospěch dítěte	1	2	3	4

8. Změnilo se chování Vašeho dítěte po začátku navštěvování skautu?

- a) ano, pozitivně
- b) ano, negativně
- c) nejsem si vědom/a žádné větší změny

9. Povídáte si s dítětem o průběhu družinových schůzek, výprav, táborů?

- a) ano
- b) jenom výjimečně
- c) ne, moc se o to nezajímám

10. Z družinových a oddílových akcí se mé dítě většinou vrací?

- a) plné radostných dojmů
- b) zaleží na okolnostech, ale většinou je spokojené
- c) rozpačité
- d) zklamané a smutné
- e) jaké ?.....

11. Kolik máte dětí?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4 a víc

12. Kolik Vašich dětí navštěvuje skauting?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4 a víc

13. Chodíte s dětmi do přírody?

- a) ano, často
- b) ano, někdy

- c) spíše ne
- d) ne

14. *Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*

- a) základní
- b) SOU
- c) SŠ s maturitou
- d) VŠ

15. *Kolik je Vám let?*

- a) 25-34
- b) 35-44
- c) 45 a víc

Děkuji za Váš čas
Magdaléna Bílková,
(vedoucí světlušek)

PŘÍLOHA č. 2 - Cestička světlušek+Stezka vlčat

	Oblast / jednotlivý bod	Stránka ve stezce	Stránka v knize Více nováček
5	1. IDEA	3 - 5	10 - 28
1	Vím co znamená heslo a zákon vlčat rozumím jim a snažím se podle nich řídit. To potvrzuje i můj vůdce smečky (oddílu).	3	10 - 13, 21, 27
2	Znám slib vlčat.	4	14 - 17
3	Znám pozdrav vlčat a vím co znamená.	5	18 - 20, 22 - 24
4	Vím proč si vlčata podávají levou ruku.	5	25 - 26
5	Znám slibový odznak vlčat a vím kde se nosí na kroji vlčat.	5	28
7	2. OBČANSTVÍ	5 - 7	29 - 40
1	Znám státní vlajku České republiky. Vybarvi správně pastelkami vlajku České republiky.	5	29 - 32
2	Vím jak se mám chovat když je nesena státní vlajka.	6	33
3	Znám hymnu České republiky a vím jak se mám chovat při hraní státní hymny.	6	34
4	Znám své bydliště (ve větších městech prostor stanovený vůdcem smečky [oddílu]). Znám názvy hlavních ulic a nejvýznamnější stavby ve svém okolí.	6	35 - 36
5	Znám adresu svých rodičů. (úplná adresa včetně PSČ telefon do práce na otce i matku)	6	37
6	Vím, kdy jsem se narodil. (den, měsíc, rok a místo narození)	7	38
7	Učím se žít v kolektivu naší smečky (oddílu) a můj vůdce se mnou o mém chování několikrát hovořil.	7	39 - 40
3	3. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	7	41 - 48
1	Vím jak se mám chovat v přírodě i na ulici.	7	41 - 46
2	Vím, co je to životní prostředí a vím, co mám dělat, abych je zbytečně nenarušoval.	7	neobsahuje*
3	Váším si práce jiných a nic zbytečně a schválně neničím.	7	47 - 48
7	4. ZDRAVÍ	7 - 8	49 - 62
1	Vím, že kouření, pití alkoholu a užívání drog je škodlivé.	7	49 - 52
2	Vím, jak se bránit proti zlým lidem.	7	53 - 56
3	Jsem čistotný. Vím, proč si mám několikrát denně mýt ruce	7	57 - 58
4	Vím, proč, jak a kdy si mám čistit zuby.	8	59
5	Vím, proč mám mít čisté nehty, a vím, jak se stříhají nehty na rukou a nohou.	8	60
6	Vím, kdy a jak mám použít kapesník.	8	61
7	Umím ošetřit puchýř nebo odřeninu rychloobvazem.	8	62
6	5. SKAUTSKÉ ZNALOSTI	8 - 9	64 - 76
1	Znám svou šestku a smečku. (můj podšestník, můj šestník, můj mauglí, vůdce smečky)	8	64 - 66
2	Má smečka (oddíl) se jmenuje ... a patří do ... junáckého střediska, které má název: ...	8	67
3	Znám rozdělení naší smečky (oddílu).	8	68 - 71
4	Znám pokřik naší smečky (oddílu).	9	72 - 73
5	Znám základní signály smečky (oddílu) a vím, co mám při nich dělat.	9	74
6	Znám kroj vlčat.	9	75 - 76
8	6. SKAUTSKÉ DOVEDNOSTI	10 - 11	77 - 86

1	Mám vždy v pořádku své šaty a svůj vlčákový kroj. Řádně o ně pečuji a ukládám si je.	10	77
2	Vím, co si mám vzít s sebou na schůzku.	10	78 - 79
3	Umím otevřít konzervu (ve skle i v plechovce).	10	80
4	Umím ukrojit chleba nožem i na kráječi.	10	81
5	Umím jít po cestě podle turistického značení. Cesty pro turisty mohou být značeny: Značky si vybarvi! Dopiš si ke značkám, co znamenají!	10	82 - 83
6	Čistím boty sobě i rodičům.	11	84
7	Dovedu spojit dva provazy jakýmkoli uzlem.	11	85
8	Umím uvázat tkaničku u bot na dvě klíčky.	11	86
2	7. KULTURA A SPORT	11	87
1	Účastním se tanců z Knih džunglí.	11	87
2	Účastním se her z Knih džunglí.		

	Oblast / jednotlivý bod	Stránka v cestičce	Stránka v knize Cestičkou světlušek 1. díl
2	1. Čím se řídí světluška	4	15 - 32
1	Pozdravem, příkazem, heslem a zákonem světlušek. Vím, co znamenají, rozumím jim a snažím se podle nich řídit:	4	15-32
	Pozdrav: Vím, proč si světlušky podávají levou ruku.	4	15-16
	Příkaz: Buď lepší dnes než včera!	4	31-32
	Heslo: Pamatuj!	4	17-18
	Zákon: 1. Světluška vždycky mluví pravdu	4	20-21
	Zákon: 2. Světluška je poslušná	4	21-22
	Zákon: 3. Světluška pomáhá jiným	4	23-26
	Zákon: 4. Světluška je statečná a veselá	4	26-27
	Zákon: 5. Světluška je čistotná	4	28-30
2	Celý měsíc budu zaznamenávat, jestli se mi dařilo být snášenlivá, dobrá kamarádka, jestli jsem plnila své povinnosti a pomáhala tam, kde to bylo třeba.	4	18-19
4	2. Co vím o své zemi	5	33-36
1	Znám státní vlajku České republiky a uspořádání jejich barev. Vím, jak se mám chovat při vztyčování a snímání vlajky.	5	33-35
2	Vím, kdo je prezidentem České republiky.	5	35
3	Znám hlavní náměstí a ulice ve svém městě nebo čtvrti.	5	36
4	Znám adresu a telefon svých rodičů i do zaměstnání.	5	36
4	3. Mám ráda přírodu	5	37-44
1	Vím, co je životní prostředí a jak se mám chovat v přírodě i ve městě, abych ho zbytečně nekazila.	5	37
2	Chráním všechno živé.	5	37
3	Umím se v přírodě pohybovat tak, abych mohla pozorovat všechno kolem sebe.	5	38-39
4	Umím správně pojmenovat alespoň 10 květin, 10 stromů a keřů, 15 živočichů.	5	příloha
4	4. Zdraví	5	45-47
1	Vím, jak se bránit před zlými lidmi.	5	45-46
2	Vím, proč a kdy si mám mýt ruce, kdy a jak si mám čistit zuby, stříhat nehty.	5	neobsahuje

3	Umím rychloobvazem (polštářkovou náplastí) ošetřit puchýř.	5	46
4	Umím ošetřit bodnutí hmyzem.	5	47
5	5. Skautské znalosti	6	5-9, 47-48
1	Vím, jakou barvu má moje šestka.	6	9
2	Vím, jaké číslo má můj roj (oddíl).	6	5
3	Znám jméno Velké světlušky a vůdkyně roje (oddílu).	6	9
4	Vím, komu mám v šestce předat zprávu když je to potřeba (štafeta).	6	47
5	Vím, jak vypadá kroj světlušky a jaké na něm nosí odznaky.	6	47-48
4	6. Skautské dovednosti	6	44, 49-50
1	Vím, co si mám vzít na schůzku.	6	49
2	Umím jít po cestě podle turistických značek.	6	44
3	Znám hodiny.	6	49
4	Dovedu spojit dva provazy ambulantsním uzlem.	6	50
2	7. Zpívám, kreslím, čtu	7	50-53
1	Umím zazpívat alespoň tři národní písně a jednu skautskou.	7	50-51
2	Znám Karafiátovy Broučky.	7	51
3	8. Sportuji	7	56, 58
1	Nebojím se vody.	7	58
2	Umím kotrmelec vpřed.	7	neobsahuje
3	Uběhnu 30 m za libovolný čas, ujdu 5 km, přeskočím malý příkop, přeždu 5 m po patnácticentimetrové kládě.	7	56

Převzato z : http://www.skaut.cz/ovas/old/html/stezkacesticka_stezka_novackovska.html

[cit. 10. 6. 2007]

PŘÍLOHA č. 3 – Historie skautingu v datech

- 1857 - 22. února se narodil v Londýně Robert Stephenson Smyth Powell - zakladatel skautingu a světový náčelník skautů. (Příjmení Baden-Powell přijala rodina později, až po smrti otce.)
- 1860 - 14. srpna se narodil v Anglii Ernest Evan Thompson Seton - zakladatel woodcraftu, první náčelník skautů USA.
- 1876 - 5. září se v Praze narodil Antonín František Svojsík - zakladatel českého skautingu. Místo druhého jména František však používal přezdívku Benjamin, kterou dostal jako nejmladší člen Českého pěveckého kvarteta.
- 1889 - 22. února se narodila Olave St. Clair Soames, provdaná Baden-Powellová, světová náčelní skautek.
- 1895 - 21. května se narodila Vlasta Štěpánová, provdaná Koseová. Byla iniciátorkou vzniku prvního dívčího oddílu a prošla pak různými funkcemi v naší i světové dívčí organizaci.
- 1901 - 5. dubna se narodil v Prostějově Rudolf Plajner, jediný syn ze sedmi dětí. Od roku 1939 byl náčelníkem Junáka.
- 1902 - 1. července uspořádal E. T. Seton první woodcrafterský tábor v městečku Cos Cob. Do tohoto roku se klade založení prvního kmene Woodcraft Indians (Indiáni lesní moudrosti). E. T. Seton pro ně napsal knihy Dva divoši, Rolf zálesák, Svitek březové kůry - Knihu lesní moudrosti.
- 1907 - od 15. července do 9. srpna probíhal první pokusný tábor dvaceti chlapců vedený Robertem Baden-Poweilem na ostrůvku Brownsea u přístavu Poolu na jihu Anglie. Tento tábor se považuje za skutečný začátek skautingu.
- 1908 - V lednu začala vycházet první skautská příručka Scouting for Boys v sešitech na pokračování. 24. ledna byla první veřejná schůze s výkladem knihy Scouting for Boys ve dvoraně Birkcnheadu. Tento den je dnem založení první skautské organizace na světě - anglické The Boy Scouts.
- 1908 - 14. dubna začal vycházet první skautský časopis na světě - anglický „The Scout“.
- 1909 - V září se na první skautské přehlídce v Crystal Palace v Londýně mezi 1 000 skauty poprvé objevila i skupina skautek.
- 1910 - Byla založena organizace anglických skautek „Girl Guides Association“. Během roku se jich dalo zapsat 8000. Jejich výchovy se ujala sestra B-Pagnes.
- 1910 - V říjnu se v Anglii utvořil odbor pro vodní skauting (Sea Scouts).
- 1911 - Počátkem léta odjel prof. tělocvik A. B. Svojsík do Anglie a Skandinávie, aby na vlastní oči viděl skauting v praxi. Po návratu začal překládat Scouting for Boys a poznatky si ověřoval v praxi s první družinou českých skautů složenou ze žáků Žižkovské reálky.
- 1912 - 1. února vyšla první skautská brožurka u nás -A.B. Svojsík: Český skaut. V květnu pak Základy junáctví.
- 1912 - 13. července začal čtyřdenním putováním od Žižkovské reálky do Vorlovských lesů u Lipnice první tábor Českých junáků. Tábor třinácti chlapců vedl A. B. Svojsík.
- 1912 - 30. října se oženil Robert Baden-Powell s Olave St. Clair Soames. Z jejich manželství se narodily tři děti: Peter, Heather a Betty.
- 1913 - Koncem března byl ve Škole ve Vladislavově ulici v Praze zahájen první kurs pro rádce a vůdce. Po sobotách a nedělích trval až do května. Zakončen byl 26. 5. 1913 tábořením v hlubočepském údolí.
- 1913 - 27. září byl na Císařském (nyní Trojském) ostrově zahájen první propagační junácký tábor.
- 1914 - V lednu se v Anglii začalo s výchovou nejmladších skautů – vlčat.

- 1914 - 15. června byl založen samostatný skautský spolek „Junák - Český skaut“.
- 1915 - 11. ledna přednášel A. B. Svojsíko americkém dívčím skautingu. Po přednášce a živé diskusi dvanácti zájemkyň bylo rozhodnuto o vybudování dívčího skautingu uvnitř spolku Junák - Český skaut. Odbor pro dívčí výchovu skautskou byl schválen na nejbližší valné hromadě JČS.
- 1915 - 15. ledna vyšlo první Číslo časopisu JUNÁK.
- 1915 - 24. května byly v pražské Klamovce zahájeny Jarní skautské dny ve prospěch Jedličkova ústavu. Poprvé se zde představily i naše skautky.
- 1915 - Od 28. června do 14. července proběhl první tábor skautek u Živohoště, poblíž samoty Nouze na Vltavě.
- 1916 - Od 10. července do 8. srpna poprvé tábořil s A.B. Svojsíkem pod hradem Lipnicí skaut Jiří Wolker.
- 1916 - V Anglii byla vydána základní příručka pro výchovu vlčat „Wolf Cub's Handbook“.
- 1917 - V květnu začal v Anglii první projekt pro starší skauty (následující rok se jim začalo říkat „roven“).
- 1918 - 28. října byla vyhlášena Československá republika a junáci nastoupili do služby Národního výboru. Druhého dne byla zřízena skautská kurýrní pošta a vydány pro ni první skautské známky na světě.
- 1918 - 21. prosince se junáci aktivně zúčastnili triumfálního návratu prezidenta T. G. Masaryka do vlasti. Na tento den byla obnovena Pošta českých skautů (přetisk Příjezd prezidenta Masaryka).
- 1919 - 19.-20. 2. se konala první schůze Mezinárodní Rady skautek (International Council).
- 1919 - 7. června byl formálně ustaven „Svaz junáků-skautů RČS“. Starostou byl zvolen Josef Rössler-Ořovský a náčelníkem A. B. Svojsík.
- 1919 - 27. června byla na první schůzi ústřední rady Svazu JS RČS zavedena jako odznak Svazu lilie se Štítkem s psí hlavou.
- 1919 - 8. září byl v Gilwell Parku v Anglii zahájen první Wood Badge kurs pro výchovu vůdců na světě.
- 1919 - 28. prosince vyšlo u nás první číslo časopisu pro činovníky- Vůdce 1920 – 29. března byl udělen poprvé zlatý stupeň odznaku Za Čin junácký za záchranu tří tonoucích dětí. Zachráncem byl skaut, devatenáctiletý student Rudolf Plajner.
- 1920 - 23.-28. 7. se konal 1. mezinárodní sjezd a konference (International Conference) skautek v Oxfordu v Anglii. Bylo navrženo pravidelné dvouleté scházení.
- 1920 - 30. července až 7. srpna se konalo v Anglii v hale londýnské Olympie první světové jamboree. 28.-29. 7. proběhla 1. mezinárodní konference na které byla ustavena Mezinárodní skautská kancelář. Ke konci jamboree byl Baden-Powell prohlášen náčelníkem skautů celého světa. B-P dekoroval A.B. Svojsíka britským řádem „Stříbrného vlka“.
- 1920 - 18. října zemřel F. Bílý, první místostarosta Junáka. Právě on na začátku roku 1912 navrhl název „junáci“ pro české skauty, kterých se ujal.
- 1922 - 29. června až 2. července se konaly „Národní skautské slavnosti“ (1. národní jamboree) na Císařské louce v Praze.
- 1922 - 1. července byl založen „Svaz slovanských skautů a skautek“, jehož prvním prezidentem se stal A. B. Svojsík.
- 1922 - 26.6.-1.7. mezinárodní sjezd a konference - Cambridge v Anglii. Usneseno pravidelné dvouleté konání. Cambridžskou konferencí byly československé skautky přijaty do Mezinárodní Rady skautek.

- 1922 - Československo se na červencové mezinárodní konferenci v Paříži stalo jedním ze třiceti zakládajících členských států mezinárodního skautského ústředí. A. B. Svojsík byl zvolen členem Mezinárodního skautského výboru.
- 1923 - 6. července byla zahájena první čs. Lesní škola v Jemčinské oboře. Vedl ji F. A. Elstner.
- 1924 - 20. května náčelnictvo Svazu JS RČS přiznalo první titul a právo nošení odznaku „Lví skaut“ (obdoba amerického titulu Orlí skaut). Lvím skautem se mohl stát prvotřídní skaut, který navíc získal 8 předepsaných odborek. Prvním lvím skautem byl Josef Polák z Prahy.
- 1925 - Byla otevřena mezinárodní skautská chata v Kanderstegu v srdci švýcarských Alp jako mezinárodní středisko pro výcvik, volné chvíle a táboření.
- 1926 - 22. únor - den společných narozenin manželů Baden -Powellových, byl vyhlášen za svátek všech skautek na světě - Thinking Day / Journée de pensée (Den přemýšlení, Den díků, Den sesterství) na světové konferenci skautek v USA.
- 1926 - 4.- 14. srpna se konala u Paršovické myslivny u Hranic na Moravě první dívčí lesní škola. Absolvovalo ji 21 posluchaček za vedení L. Sobotové.
- 1928 - Na 5. mezinárodní konferenci skautek v Maďarsku byla založena světová asociace skautek - WAGGGS. Československo bylo jedním ze zakládajících států.
- 1929- Při příležitosti plnoletosti skautingu (21. výročí první organizace) a třetího světového jamboree byl B-P povýšen do vyššího šlechtického stavu – Lord Baden-Powell of Gilwell.
- 1930 - Olave Baden-Powell byla zvolena světovou náčelní skautek. První - a poslední, tento titul se již neobnovil. Byl přijat návrh na mezinárodní vlajku skautek.
- 1931 - Od 27. června do 2. července se konalo I. slovanské jamboree v Praze ve Stromovce a na Trojském ostrově. 15 000 skautů a skautek z ČSR, Polska, Jugoslávie, Litvy, ale i Odelegace z Anglie, Francie, Maďarska a Rumunska.
- 1931 - 1. Rover Moot ve švýcarském Kanderstegu.
- 1932 - 31. července byla otevřena mezinárodní chata skautek „Our Chalet“ ve Švýcarsku. Již 5. září zde byl zahájen první mezinárodní kurs skautek.
- 1935 - 3. -17. července probíhalo II. slovanské jamboree v polské Spále.
- 1935 - Skautky u nás začaly podkládat slibový odznak tmavomodrým trojlístkem.
- 1935 - 1. prosince byl rozpuštěn Pfadfinderbund německých skautů ve „Třetí říši“ zákonem o státní organizaci mládeže „Hitlerjugend“.
- 1936 - V lednu se v Anglii začal utvářet odbor pro handicapované skauty. Oddíly handicapovaných skautek však byly oficiálně zařazeny do organizace již v roce 1918.
- 1936 - Ve druhé polovině prosince navštívil E. T. Seton s manželkou Prahu.
- 1937 - Na 9. světové konferenci skautů byl zaveden jediný mezinárodní skautský řád (cena) - Bronzový vlk.
- 1938 - V anglickém Gilwell Parku se konala 1. mezinárodní „vlčácká“ konference.
- 1938 - 16. července odjel A. B. Svojsík do Sovětského svazu. 2. srpna se vrátil vážně nemocen. 17. září zemřel na streptokokovou nákazu. Byl pohřben 20. září za účasti 3000 skautů a skautek na Vyšehradském hřbitově.
- 1938 - 10. a 11. prosince se konal mimořádný valný sjezd Svazu junáků skautů a skautek RČS, kterým skončilo období Svazu a začala příprava ke sjednocení Čs. skautingu v nový spolek JUNÁK.
- 1939 - 22. ledna byl zahájen ustavující sněm Junáka v sále Městské knihovny v Praze I. Junák vznikl sloučením Svazu junáků skautů a skautek RČS, Ústředí katolických skautů, Junáků volnosti a Švehlových junáků. Velitelem (starostou) byl zvolen pplk. V. Vlček, náčelníkem prof. Boh. Řehák a náčelní V. Koseová.

- 1939 - 12. března po rezignaci pplk. Vlčka byl jmenován velitelem Junáka prof. Bohuslav Řehák a Dr. Rudolf Plajner náčelníkem junáckého kmene.
- 1940 - 11. červenec „Černý den Junáka“ - Gestapo přepadlo a rozešlo některé junácké tábory.
- 1940 - 28. října vydal K. H. Frank v zastoupení říšského protektora v Čechách a na Moravě nařízení o rozpuštění Junáka.
- 1940 - 4. listopadu nacisté přepadli ústředí Junáka a zabavili veškerý majetek. Rada skautských oddílů přešla do ilegality.
- 1941 - 8. ledna zemřel na své farmě v Nyeri v Keni světový náčelník skautů lord Baden-Powell.
- 1941 - V lednu se utvořil v Anglii odbor leteckých skautů.
- 1941 - 23. května vydal ministr vnitra naší exilové čsl. londýnské vlády Juraj Slavík souhlas s vytvořením Junáka - čsl. ústředí skautské výchovy v Londýně.
- 1941 - 25. června uznala mezinárodní skautská kancelář „Svaz československých skautů ve Velké Británii“.
- 1945 - Ihned při Pražském květnovém povstání se obnovila skautská činnost. Na dotaz z Prahy, zda má Junák obnovovat na osvobozených územích svojí činnost, odpověděla vládní místa z Kosic stručně: „Obnovte status quo ante bellum“ (obnovte předválečný stav). Během velice krátké doby nastal silný příliv mládeže do Junáka, který během roku 1946 dosáhl 250 000 členů.
- 1946 - 9. a 10. února se konal II. junácký sněm v Senátní budově na Malé Straně a ve Slovanském domě v Praze na kterém byl ustaven Československý Junák.
- 1946 - 19. června ministerstvo vnitra schválilo nové stanovy Junáka.
- 1946 - 21. až 28. září po světové konferenci v Evianu byla u nás na návštěvě světová náčelní skautek Olave Baden-Powell.
- 1946 - 28. září byl odstartován 1. ročník Svojsíkova závodu v Praze na Strahově. Měl se konat každé dva roky.
- 1946 - 6. října oddílová rada 30. odd. Ostrava dala podnět k založení mohyly na Ivančeně v Beskydech k uctění památky skautů VI. Čermáka, VI. Páchá, O. Kleina, Q. Němce a M. Rottera popravených nacisty 24. dubna 1945. Tato mohyla se pak za doby nesvobody stala živým symbolem nezdolnosti skautingu.
- 1946 - 23. října zemřel E. T. Seton-Černý vlk, malíř, spisovatel, přírodovědec, zálesák - zakladatel woodcraftu.
- 1947 - 25. dubna až 6. května byl u nás na návštěvě ředitel mezinárodní skaut, kanceláře, vůdce Gilwellských Wood badge kursů J. S. Wilson.
- 1948 - 28. února se měl konat III. Junácký sněm ve Zlíně, ale nekonal. Po komunistickém puči bylo ústředí Junáka obsazeno a jeho čelní pracovníci vyvedeni. Byl vytvořen Akční výbor ústředí Junáka (AVÚJ).
- 1948 - 29. března byl Junák rozhodnutím Ústředního akčního výboru Národní fronty začleněn jako dětská organizace do Svazu československé mládeže - SČM. Začala druhá likvidace našeho skautingu.
- 1948 - 3. dubna na celostátní konferenci ČSM byl Junák proměněn na dětskou organizaci - tj. pouze pro věk 6 až 15 let.
- 1948 - 2.- 4. srpna se konala mezinárodní konference představitelů socialisticky orientovaných mládežnických a dětských organizací v Budapešti, která vyhlásila důsledný boj proti skautingu.
- 1948 - 30. září byl poslední ultimativní den povinného vstupu členů Junáka nad 15 let do ČSM. Rada činovníků to odmítla nepodáním registrace a jejich oddíly tím ukončily činnost, některé přešly do ilegality.

- 1949 – 23.-24. dubna se na slučovací konferenci mládeže ČSR rozhodlo o rozsáhlejším budování, „Pionýrských oddílů Junáka“. Toto datum se uvádí jako den vzniku Pionýrské organizace ČSM.
- 1949- V srpnu proběhl první mezinárodní tábor handicap, skautů v Holandsku -Lunteren (1st Agoon).
- 1950- 13. září bylo uveřejněno v Ústředním listě republiky Československé (díl II, č. 214) oznámení o zániku Junáka.
- 1953 - Vyvrcholily procesy se skautskými Činovníky.
- 1953 - 23. října byl v Lucernu ve Švýcarsku založen IFOFSAG (International Fellowship of Former Scouts and Guides) - Mezinárodní společenství dospělých skautů a skautek. Následující den byl vyhlášen Dnem družnosti (Fellowship Day) - mezinárodní svátek oldskautů.
- 1957 - 24. července otevřela WAGGGS již třetí mezinárodní středisko pro skautky. Nazývá se „Nuestra Cabaña“ (Naše chata) a je v Mexiku.
- 1958 - V éteru proběhlo I. Jamboree on the Air (JOTA), ale již o rok dříve fungovala amatérská stanice na jubilejním světovém Jamboree v Anglii.
- 1961 - Britská královna slavnostně otevřela skautský Baden - Powellův dům v Londýně.
- 1966 - 16. října byl otevřen „Sangam“ v Indii, další mezinárodní středisko skautek.
- 1968 - Světová kancelář WOSM se přestěhovala z kanadské Ottawy do švýcarské Ženevy, kde je dodnes.
- 1968 - 3. ledna se konal skautský pohřeb jedné z osobností českého skautingu br. Bohuslava Řeháka.
- 1968 – 22. března se na schůzi členů náčelnictva Junáka a střediskové rady Psohlavců rozhodlo o obnově Junáka a dohodlo slavnostní setkání o týden později.
- 1968 - 29. března se konalo historické obnovující setkání skautů a skautek z celé republiky v sále Domoviny v Praze - Holešovicích. Na závěr jednání obnovil náčelník Junáka br. Plajner jménem všech členů slib věrnosti republice.
- 1968 - 14. června byla v Roztokách u Prahy zahájena výstava ke 30. výročí úmrtí A. B. Svojsíka. Navštívilo ji 60 000 osob.
- 1968 - Po srpnové násilné okupaci Československa vydali náčelní a náčelník Junáka 26. 8. výzvu „Všem složkám Junáka“ ke službě vlasti a podpoře legálních orgánů republiky.
- 1968 - 23. a 24. listopadu se konal v Praze ve Smetanově síni Obecního domu III. junácký sněm. O týden později pak sněm Slovenského Junáka v Bratislavě.
- 1969 - 18. července poslal astronaut Neil Armstrong (orlí skaut) z paluby Apolla 11 pozdrav skautům a skautkám. O tři dny později se stal prvním Člověkem, který stanul na Měsíci.
- 1969 - 17. listopadu byl na zasedání ÚV KSČ přijat základ budování SSM a nového Pionýra - tím se rozhodlo o nové, úplné a už třetí likvidaci Junáka.
- 1969 - 27. prosince zemřela čestná náčelní skautek Emílie Mílčicová.
- 1970 - 1. února došlo v rozporu s platnými stanovami ke kooptaci řady komunistů do ÚRJ a na zasedání takto vzniklého nelegálního orgánu bylo pak bez odporu přijato rozhodnutí KSČ ze 17.11.1969 o likvidaci Junáka.
- 1970 - 14. března se konala ustavující schůze Svojsíkova oddílu v kulturním dome Mars v Praze – Strašnicích.
- 1970 - 13. - 14. června se v Roztokách u Prahy konal jubilejní sraz skautek na oslavu 55. výročí vzniku čs. dívčího skautingu za účasti 1 200 děvčat z celé republiky.
- 1970 - 17. června byl Federálním ministerstvem vnitra zrušen federální Československý Junák (Slovenský Junák již v dubnu). Nadále existoval již jen Český Junák.

- 1970 – 1. září byla rozhodnutím nelegálně sestavené UR ukončena Činnost Českého Junáka k 15. září 1970. Mělo dojít k integraci oddílů do SSM a Pionýra.
- 1970 - 2. října byl Český Junák oficiálně zrušen ministerstvem vnitra ČSR.
- 1973 - 29. září zemřela Vlasta Koseová, jedna z nejpřednějších osobností našeho dívčího skautingu. Její pohřeb se stal srazem skautek a skautů z Čech i Moravy
- 1977 - 25. června zemřela světová náčelní skautek Olave Baden-Powell nedaleko Auilfordu v Anglii. Je pochována vedle svého manžela v Nyeri v Keni.
- 1983 - 21. května bylo zahájeno I. exiloree čsl. exilových skautů v německém Glattu.
- 1984 - 31. ledna zemřel akademik MUDr. Josef Charvát. Od roku 1924 byl členem náčelnictva, později zahraničním zpravodajem a od roku 1936 starostou SJSaS RČS. Významně se podílel na sjednocení čs. skautingu a byl na ustavujícím sněmu Junáka v lednu 1939 zvolen čestným velitelem (* 1897).
- 1987 - 23. června zemřel náčelník Československého Junáka br. RNDr. Rudolf Plajner. Pohřeb se konal 30. června v malé obřadní síni krematoria v Praze-Strašnicích za účasti asi dvaceti skautů. Na jeho přání byl totiž pohřeb utajen.
- 1988 - 1. ledna bylo zahájeno XVI. světové jamboree v Austrálii v Catartft Scout Parku. Bylo to první světové jamboree na jižní polokouli, proto ten pro nás nezvyklý termín.
- 1989 - 17. listopadu byl veden brutální zásah sil MV proti průvodu studentů na Národní třídě v Praze. Začala „Sametová revoluce“, která smetla komunistickou diktaturu. Opět se otevřela cesta pro náš skauting.
- 1989 - 28. listopadu byla ve Spálené ulici č. 9 v Praze I otevřena Skautská informační kancelář.
- 1989 - 2. prosince se v sále Městské knihovny a na nádvoří sousedního Klementina v Praze konalo první setkání skautských činovníků. Byla to první velká akce směřující ke třetímu obnovení našeho skautingu.
- 1989 - 28. prosince byly schváleny stanovy Českého Junáka - svazu skautů a skautek ministerstvem vnitra a životního prostředí. Následující den byl zvolen Václav Havel (v mládí skaut) prezidentem Československé republiky.
- 1990 - 6. ledna se poprvé sešla Ústřední rada Českého Junáka v Národním muzeu v Praze.
- 1990 - 19. května se konal IV. (obnovující) sněm Českého Junáka v Ústředním domě železničářů v Praze - Vinohradech za účasti 629 delegátů. O týden později se konal IV. sněm slovenských skautů, který přijal název slovenské organizace „Slovenský skauting“. Zároveň byl vyhlášen název pro celostátní organizaci, která nás zastupovala ve světových ústředích „Český a Slovenský skauting“.
- 1990 - 13. června byla zahájena v Singapuru 27. mezinárodní konference skautek. Následující den byly československé skautky opět přijaty do světové asociace skautek – WAGGGS.
- 1990 - 23. až 27. července probíhala 32. mezinárodní konference skautů v Paříži. Také naši skauti byli znovu přijati do svazku světového skautského společenství do WOSM.
- 1991 - 24. dubna byla v roztockém Středočeském muzeu otevřena výstava „80 let skautingu u nás“ připravená Historickou komisí Junáka
- 1991 - Probíhalo XVII. světové jamboree v Koreji. Mezi 25 tisíci účastníků byla po mnoha letech i naše výprava šesti skautů.
- 1991 - 15. března bylo otevřeno v Londýně nové mezinárodní středisko skautek „Pax Lodge“ (Dům míru), jako součást Olave Centre.
- 1991 - 29. září až 5. října v Chalkidiki v Řecku probíhala 19. konference IFOFSAG. I zde byli naši oldskauti a oldskautky přijati za členy světového společenství dospělých skautů a skautek.

- 1992 - 25.- 26. dubna se konal V. junácký sněm v pražské Lucerně za účasti 1500 delegátů. Starostou byl zvolen Jiří Navrátil, náčelní dívčího kmene Jaroslava Pešková, náčelníkem chlapeckého kmene Zdeněk Hájek a náčelníkem kmene dospělých Vladimír Kopřiva.
- 1992 - 7. listopadu se konal VI. (mimořádný) junácký sněm v Praze 6 za účasti 315 delegátů, na kterém byly v podstatě pouze potvrzeny a dokončeny volby z jarního V. sněmu.

(Převz.: **KOLEKTIV HISTORICKÉ KOMISE. *Cestou k pramenům.*** Praha : Junácká edice, 1994, s. 38 - 40.)